

Sultan ÇAMUR KARATAŞ: 05065140294

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Aralık ayı sayımızdan herkese merhaba sevgili takipçilerimiz. 2022 yılını geride bırakıyoruz. Yeni yazarlarımız, birbirinden ilginç söyleşilerimiz, zengin köşelerimiz ve özgün yazılarımızla sizlerle birlikteyiz.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü'yle ilgili bir yığın yazı okuduk. Kendisine engelli diyenler, demeyenler ve engellilikle ilgili bakış açısını merak edenler, Emine Ortakaya'nın 'Engelliliğe Dair Bir Tartışma' yazısını okuyabilirler.

Kadın mücadelesinin ve hak temelli yaklaşımının ele alındığı keyifli bir söyleşimizde Selvet Bayraktar Tokat, Makbule Vergili ile bizi 'Arı Kovanı' köşemizde buluşturuyor.

Şule Sepin İçli, 'Hizmet İçi Eğitim' yazısında, Türkiye Görme Engelliler Derneği üyesi kadınların, kadın örgütlenmesine hazır olduklarını ve duydukları heyecanı anlatıyor.

Yayla Boztaş, bir yılı daha geride bırakırken, etkili betimlemesiyle güzellikleri görmenin önemini vurguluyor, 'Sabahın Getirdikleri' yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat, hayatı belgesel olan kadını, kadınların kazandığı mücadele haberlerini, protestoları derlemiş ve bir seçki yapmış 'Kadının Güncesi' köşemizde.

Sevgi ve emekle çocuklarını büyüten anneler hiçbir zaman unutulmaz. Emine Kamçı, 'Onun Elleri' yazısında, duygusal bir biçimde anlatmış annesini ve sanki bu anneyi daha önce tanıyormuşuz izlenimini yaşatmış bizlere.

Sürekli "Empati, empati, empati" deyip duruyoruz fakat bir türlü anlayamıyoruz karşımızdakini. Menekşe Koçak, çarpıcı örnekler vererek anlatmış meramını 'Duygularımızı İfade Edebiliyor muyuz?' köşemizde, 'Halden Anlamak' yazısında.

Şimdi de yeni bir yazarımızla tanıştıracamız sizi, Sevgi Mart Göcen. Kadınların yaşamda erkeklerle nasıl ortaklaştıklarını, geldiğimiz noktada kadının durumunun nasıl dönüştüğünü anlatmış 'Evrilen Kadınlık' yazısında.

'Tarihin Kadın Yüzleri' köşemizde Aynur Yurtseven, bize toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı evliliği ön plana çıkaran oyun yazarı Marie Gouze'un öyküsünü anlatıyor, 'Kendi Hikâyemizin Öznesi Olalım' yazısında.

Ergür Altan, 'Kadınlar ve Yıldızlar' yazısında, kadınlarla empati kurarak ne güzel anlatmış kadınlık hallerini onları kayan yıldızlara benzeterek.

'Bilim Dünyasında Bu ay' köşemizde, Selvet Bayraktar Tokat, araştırma sonuçlarıyla bizleri şaşırtacak veriler paylaşıyor. Günde iki litre su içmek gerekli mi? Düşükten hemen sonra kadınlar hamile kalabilir mi? gibi soruların yanıtlarını merak edenler için köşemiz sizleri bekliyor.

Kitap okumanın yararlı olduğunu hepimiz kabul ederiz. Zehra Maviş, okuduğu kitaplardan çarpıcı örnekler vererek anlatıyor düşüncelerini ‘Kitap Okumak Hayatı Kurtarır’ yazısında.

İnternette duyduğu haberin peşini bırakmayan Şule Sepin İçli, ‘Rol Modellerimiz’ köşemize konuk ettiği Hanife Özcan’la tanıştırıyor bizi. Doğal sabun kullanmak isteyenlere duyurulur.

Evlat edindiği çocuğun engelli olduğunu anlayan aileler, çocuğa nasıl davranırlar? İşte size yaşanmış bir örnek. Aynur Yurtseven ‘Anlamak Anlatmak İçin Yaşamak Gerek’ yazısında bakın nasıl dile getiriyor annenin duygularını.

İlhan İrem, bir şarkısında “Sakin kanma bir daha, kanma tatlı sözlerle” diyor. Şule Sepin İçli, söylenen sözlerin etkisinde kalmayı sorguluyor ‘Dengede Kalmak’ köşemizde, ‘Sözlerin Esiri’ yazısıyla.

Rahime Söylemez Çetin, yumurtalı ekmeği kızartma, fırının derecesini ayarlama, karnıyarık yapma kolaylıklarını paylaşıyor bizimle ‘Deneyimlediklerim’ köşesinde ‘Tavada Yumurtalı ekmek Yapıyor musunuz?’ yazısıyla. Denemeye değer pratikler bunlar.

Selvet Bayraktar Tokat, ‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde, çoğumuzun duymadığı kadın sanat haberlerinde buluşturuyor bizi. New York’ta eserleri sergilenen Türk sanatçının adını hatırlayabiliyor muyuz? Her zaman anımsadığımız Türkan Saylan’la ve Hayal Sirer’le ilgili haberler sizleri bekliyor. Bir de Arzu Batı Tümer Özege’ nin kaleme aldığı kitap tanıtımı var.

‘Selvi Boylum Al Yazmalım’ köşemizin öyküsü, Fatma Işık Kaya’dan. ‘Mükremin Baba’ adlı öyküsünde hurafelere dikkat çekiyor.

‘Yüreğimizden Taşanlar’ köşemizde Murathan Mungan ve yeni şairimiz Ezgi Ceren Kayırcı’nın yazdığı iki duygulu şiirimiz var. ‘Hayata Yoğuştuk’ ve ‘Kimdi Giden Kimdi Kalan’ şiirlerine bakmadan olur mu?

Sıla Gençoğlu, Mahsa Amani’ye ‘Kalksın Uyuyanlar’ şarkısını ithaf etmiş. ‘Umut Şarkıları’ köşemizde bu şarkıyla sizlere veda ediyoruz.

2023 yılında buluşmak umuduyla.

ENGELLİLİĞE DAİR BİR TARTIŞMA

Yazan: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Merhaba,

Elimden geldiğince 10. Sayımızda Zehra Maviş arkadaşımızın ‘En Büyük Engel Kalplerimizde’ adlı yazısını baz alarak 3 Aralık Dünya Engelliler günü dolayısıyla bir şeyler karalayacağım. Umarım becerebilirim ve umarım siz okur-dinlerlerimiz de değerlendirip

benimkinin üzerine bir şeyler yazarsınız. Zehra Maviş bizi her ay yazılarıyla destekleyen genç ve akıllı olgun bir arkadaşımız. Böylece bizi hem yabancı bir kültür hem de gençlik alanından haberdar ediyor. Tam da 3 Aralık öncesi Engelli konusunu işleme bu konuyu müzakereye açmak bakımından çok isabetli olmuş.

Hatırlarsanız, yazarımız o yazısında okuduğu bir hikâyede jimnastik öğrenmek ve yapmak isteyen engelli bir çocuğun olumsuz tecrübesiyle kendisinin Türkiye’de geçirdiği öğrenim hayatındaki olumsuzlukları karşılaştırıyor ve bunun üzerinden bazı değerlendirmeler yapıyordu. Bu olumsuzlukların tek sebebi tabii ki okul idarelerinin ve velilerin hem başlarına ekstra bir iş almamaları hem de belki de içten içe düşündükleri engelliliğin bulaşıcı olduğu tezi. Bunu ben de bir yerlerden hatırlıyorum; lisede çok yakın olduğumuz iki kız kardeşten birinin gözünde bir sorun olmuştu ve ilk tepki olarak anneleri onlara benimle fazla gezmelerini öğütlemişti. Bu durumda acaba bir buçuk iki aydır retinasından sorun yaşayan Sultan Çamur Karataş arkadaşımız da bizimle olmayı bırakmalı mı?

Elbette ironi yapıyorum; ne yazarımız Sultan Çamur Karataş engelliliğin bulaşıcı olduğunu düşünecek kadar bilinçsizdir ve bu nedenle bizden ayrılmayı kafasından geçirir, ne de biz onun yakasını kolay kolay bırakırız... Halk arasındaki bu inanış için söyleyebileceğim tek şey, bilinç seyahate çıkınca, insanların kafasında onun yerini boş inanışlar, tevatürler, aslı astarı olmayan garip kanılar ve sanılar doldurur.

Aynı şekilde yazarımız da okuduğu hikâyeyi analiz ederken; ‘öğretmenin, engelli çocuğa destek verse bile, ona tam olarak inanmadığını, öğretmenin öteki çocukları engelli arkadaşlarına iyi davranmadıkları takdirde ceza vermekle tehdit etmesi çok da mantıklı bir hareket değil. “Öğretmen hatalıdır, çünkü çocuklar hikâyeye göre 9/10 yaş aralığındadır. Bu tür çocukların acıma duyguları gelişmediğinden bu konuşmayı çocuklara yapmak yerine ailelere yapmalıdır.”

Burada, öğretmenin mecburiyetten destek verdiğini, aslında engelli çocuğun gelişeceğine çok inanmadığı konusunda yazarımıza katılıyorum fakat ilköğretim çağındaki çocuklarda acıma duygusunun gelişmediği söyleminin başka şekilde ifade edilmesinden yanayım. Biz buna duygusal gelişim veya olgunlaşmasını tamamlamamış, daha da olmadı “çocuklar acımasız olurlar” diyebiliriz. Çünkü eğer yazarımızın söylemini kabul edecek olursak, engellilere acıma duygusuyla yaklaşılması gerektiği veya engellilerin acınası varlıklar olduğu gibi bir anlam çıkabilir ki, bu çok uygunsuz, istenmeyen bir kanı uyandırır. Her halükârda ben yazarımızın kastının bu olmadığını, daha çok vicdani bir gelişmeden-olgunlaşmadan söz ettiğini düşünüyorum.

Engellilere uygulanan sözlü / psikolojik şiddet konusunda yazarımıza katılıyorum. Biz engelliler topluma bir ayna tutuyoruz; herkes kendi meşrebince bir tutum takınıyor ya da yaklaşımda bulunuyor. Eğer engellinin karşısındaki engelsiz kişi kendine güvenen, hayatın başka

türlü zorluklarını yaşamış bir kişiye, engelliye gayet dostça ve yardım ederken hiç aşağılamadan davranır, eğer kişi risk almaktan korkuyorsa, kendine güveni yoksa karşısındaki engelliye küçümsemelere doyamaz. Yazarımız bu durumda hem bireysel hem de toplumsal mücadeleyi öneriyor ki katılıyorum.

Ancak, Zehra Maviş, “kendimi bir engelli birey olarak görmüyorum, ben görememenin bir engel olduğuna inanmıyorum. Aynı şekilde herkesin de böyle düşünmesi gerektiğini savunuyorum. Hayatta en büyük engelin, engeli olmadığı halde düşünceleriyle bizleri saplantı haline getiren kişilerin, asıl öyle düşünen insanların kendisinin engelli olduğunu söylüyorum.” diyor. Bense asıl bu görüşle kavgalıyım. Yazarımız o kadarını dememiş ama günümüzde bazı engelli dostlarımız “SAĞLAMCI BAKIŞ açısına karşı çıkacağım” diye örneğin, körlüğün herkesin farklı göz renginin olması gibi bir fark olduğunu ileri sürmektedirler ki, bence baştan aşağı zırva bir yaklaşımdır. Yüzde yüz görme gücüne sahip bir kahverengi gözle bir çift mavi göz aynı büyüklükteki şeyleri eşit uzaklıktan hiçbir görme aracı kullanmaksızın görebilir fakat bizim gibi tam körlerin göz rengi ne olursa olsun burnunun ucunu göremez. Hiç kimse mavi ya da siyah gözlü birine göz rengi farkından dolayı yardımcı olmaya kalkmaz ama göz rengi ne olursa olsun bir görmeyene kendiliğinden yardım etmeye çalışır. Bu da boş bir yardım etme güdüsünden kaynaklanmaz.

Biz engelliyiz fakat şu da kesin ki aşağılık, aciz yaratıklar değiliz. İnsan olmak bakımından ve engelli olmak bakımından haklara sahibiz. En önemli mücadele noktamız bu hakları elde etmek, birer hukuk varlığı olarak uygulamak ve bunun da ilk şartı, gerçekten de engelli olduğumuzu kabul etmek... Aksi halde tam olarak hangi hakları talep edeceğimiz konusunda bocalayıp sürecin iyice uzamasına ve boşa düşmesine neden olabiliriz. Kolu ya da bacağı eksik olan birine “Aslında sen engelli değilsin. Senin engelli olduğunu düşünen engellidir.” deyip, sonra da engelli hakları mücadelesi vermesini beklemek ne kadar çelişkili bir durumdur.

Engelliyiz fakat yeteneksiz değiliz. Her farklı engel grubuna dâhil olanların farklı yapabileceği şeyler bulunur. Her bir uzvumuzun eksikliğini diğer uzuvlarımızın yetilerini daha da geliştirerek kapatmaya çalışırız. O nedenledir ki örneğin, bir görmeyen kulaklarının yardımına daha çok ihtiyaç duyar ve detaylı işitme tekniklerini devreye sokar. Bir işitme engelli dudak okuma konusunda kendini daha çok geliştirir. Bu liste uzar, gider ama biz sınırlı yazımızla bunu daha çok uzatamayız.

Engellisi-engelsizi her insan bir değerdir ve onların yaşama katılmak için verdikleri mücadele çok kıymetlidir. Tek dileğimiz, toplumun da daha büyük oranda böyle mücadelelere destek olmasıdır.

Zehra Maviş arkadaşımıza, bu vesileyle bu konuda biraz da olsa kafa yormamda yazısıyla önümü açtığı için çok teşekkür ederim. Ne zaman kazanımlarımız kayıplarımızdan daha çok olmaya başlar, işte o zaman 3 Aralıklar biz engelliler için bayram gibi kutlanmaya başlanabilir.

18 Aralık 2022

ARIKOVANI

KONUK: Altınokta Körler Derneği Çanakkale Şubesi Kadın Meclisi Delegatesi Makbule VERGİLİ

•SÖY LEŞİYİ YAPAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

Selvet: Merhabalar sevgili takipçilerimiz. Şu anda çok aktif bir arkadaşımızla daha sizlerle birlikteyiz, Makbule Vergili. HDP’de kadın komisyonunda görev yaptığı gibi aynı zamanda Çanakkale il eş başkanı olarak görev yapıyor. Hoş geldin Makbule. Kendini bize biraz tanıtabilir misin?

Makbule: Hoş bulduk. Bir kamu kurumundan emekli oldum. Altınokta Körler Derneği Çanakkale Şubesi üyesiyim. HDP. Engelliler Komisyonunda siyasi, politik mücadele veriyorum.

Selvet: Bu kadar aktif çalışıyorsun. Mücadelenin içindesin. Aynı zamanda Altınokta Körler Derneği Çanakkale Şubesinde Kadın Meclisinde delegesin. Çok yönlü bir arkadaşımızsın. Engelli olarak bu kadar çok yönlü olmak zor mu?

Makbule: İstedikten sonra zor değil.

Selvet: “Her şey başarılabilir.” diyorsun. Çanakkale gibi daha küçük bir şehirde bir kadın ve engelli olarak yaşamak daha mı kolay? İstanbul gibi çok kozmopolit bir yerle karşılaştırarak soruyorum bunu.

Makbule: Bu duruma Çanakkale özelinde bakmamamız gerektiğini düşünüyorum. Daha küçük kırsal bir yer olarak da düşünülebilir. Türkiye’de kadın olmak, kadın mücadelesi vermek, tamamen apayrı bir durum... Maalesef bu mücadeleyi kadınlar vermek için yeterince gayret gösteremiyorlar. Çünkü aşırı eril ve feodalite, bu iki durum kadınları baskı altında bırakıyor. Kendi alanlarında bile yeterince gereken mücadeleyi veremiyorlar maalesef.

Selvet: Ne kadar güzel ki senin gibi örnekler var. Eş başkanlık görevine kadar yükselbilmişsin. Bulunduğun yapının kadına karşı bakış açısına da uygun bir durum bu. Engelli camiasıyla nasıl tanıştın? Engelli okuluna gittin mi? Eğitim hayatını nasıl sürdürdün?

Makbule: 1993 yılında Altınokta Körler Rehabilitasyon Merkezine gittim. 1994 yılında Altınokta Körler Derneğine üye oldum. Engellilik anlamında orada mücadeleye başladım. Fakat bu günkü engelli mücadele sürecini, o dönemlerle karşılaştırdığımızda, şu an herhangi bir mücadele olmadığını düşünüyorum. Daha önce amacına uygun, hak temelli mücadele veriliyordu. Şu an projelerle engelliler adına çalışma yürütülüyor. Bu kişisel bir mücadele... Bu nedenle bu tür STK'larda aktif olarak mücadele içerisinde değilim. 94'lü yıllardaki mücadelemizi eksilterek bitiriyoruz. Yöneticilerin, alanda çalışma yürütenlerin engelli toplumu açısından iyi çalışmalar ve hizmetler yapmadıklarını düşündüğüm için farklı alanlara yöneldim.

Selvet: Aslında engelli mücadelesini yoğunlaştırarak orada devam ettirmenin nedeni, o partinin kadına yönelik bakış açısının çok daha ileri düzeyde olması, doğru mu?

Makbule: Doğru. Parti politikamızda, engelliliğin uzuv eksikliği değil, 'kişilerin yaşamındaki engellerle karşılaşmasıyla ilgilidir' görüşü var. Bu mücadelede varlık göstermeye çalışıyorum. Engellilerin, özellikle kadın arkadaşların hemcinsleri için mücadele vermesi çok anlamlı ve önemli olacaktır. Yeter ki bu durumda ciddi olarak mücadele verelim.

Selvet: Kadınların ne olursa olsun, ama sivil toplum kuruluşu, ama başka demokratik kitle örgütleri mutlaka bir yerlerde mücadele etmeleri ve yoğunlaşmaları gerektiğini düşünüyorsun.

Makbule: Kadın her alanda kendinde eksiklik aramasın. Engelli-engelsiz hiç fark etmez, kadın mücadele ederse, bu mücadele sonucu elde edemeyeceği hak yoktur. Yeter ki kadın örgütlensin, tutarlı olsun, mücadele etsin.

Selvet: Bir yanıla partinizin il merkezinde kadın çalışmaları yürütüyorsunuz. Bu mücadelelerde ne gibi engellerle karşılaşıyorsunuz, neler yaşanıyor, kadınlar evlerinden rahat çıkabiliyor mu? Bu anlamda eril zihniyet onları yönlendiriyor mu?

Makbule: Maalesef ülkenin gerçekleri parti çevresinde de geçerli. Eril zihniyeti ve feodaliteyi aşmakta biraz zorlanılıyor. Bu anlamda mücadele hız kesmeden devam edecek, ta ki tüm kadınlar özgür olana kadar. Kadınlar özgür olursa eğer, dünya özgür olacaktır. Bu şiarla kadınların özgür olması, mücadelecisi olması anlamlıdır.

Selvet: İlk partiye girdiğinde bakış açıları aynı mıydı? Seni tanıyana kadar ön yargılı yaklaşımlar oldu mu, yoksa gerçekten hiçbir sıkıntı yaşanmadı mı?

Makbule: Herhangi bir sıkıntı yaşanmadı. Beni tanıyanlar kadın-erkek olarak değil de 'Makbule yapar' şeklinde yaklaştılar. Kararlı ve tutarlı olduğumu, çaba gösterdiğimi etrafa

hissettirdiğim için burayı ayakta tutabilecek, katılımı sağlayabilecek örgütlenme bilincimin olduğunu söylediler. Bu nedenle arkadaşlar bana yetki ve görev verdiler.

Selvet: Onlar en az senin kadar güvendiler sana. Bu da bize şunu gösteriyor: Bir kadın mücadele ederse, bu tarz yerlerde demek ki kabul görebiliyor. Önce çalışmalarıyla kendini ortaya koyduğunda, iradesiyle, tutarlılığıyla, gücüyle... Bu da aslında umut verici...

Makbule: İster erkek, ister kadın olsun, ister engelli olsun, ister hiçbir engeli olmasın, tutarlı ve kararlı mücadele verirse eğer, kesinlikle alamayacağı bir hak ve yapamayacağı bir şey yoktur.

Selvet: Daha önce Altınokta Körler Derneği İstanbul Şubesindeydin sanırım. Yerleşim yeri değişince Çanakkale'ye taşındın. Yaptığın tespitlerin dışında neden hak temelli mücadele düştü? Gerçekten Türkiye'de sivil toplum örgütlerinde hak temelli mücadele düşmek üzere... Altınokta bundan mı etkileniyor, yoksa özelinde Altınokta'da hak temelli mücadele azaldı mı? Neden azaldı sence?

Makbule: Bence hak temelli mücadele, yöneticilerin, siyasilerin, sistemin böl parçala yönet çalışmaları, toplumu yoksullaştırmaları, siyasi politik alanları kendilerine muhtaç hale getirmeleri, insanların güvencelerini, mücadelelerini etkisizleştirdi. Muhtaç olan toplumun biat kültürünü üst seviyeye çıkardılar. Sendikalar, odalar, mücadeleden tamamen uzaklaştırıldılar. Param parça, küçük küçük topluluklar oluşmaya başladı. Amaç, dağıtmaktı, onu da başardılar. Örgütlü mücadele tamamen duraklamış vaziyette. Mücadele bitirildi, bırakıldı. STK'lar, engelli STK'ları proje üzerinden adı özne olsa bile özneye asla dokunmuyor, değinmiyor, öznenin herhangi bir ihtiyacını karşılamıyor, tamamen içki sofralarında, kendilerine özel tatil ya da kamplarda bir şekilde o paraları tüketiyorlar.

Selvet: Bütün sivil toplum örgütlerine yayılan böyle bir enerji olduğunu söylüyorsun. Bilinçli siyasi bir yaklaşım.

Makbule: Kendilerine muhtaç hale geldiğinde, insanları daha rahat yönetebiliyorlar. 'Çok şükür, buna da şükürlerle' toplumu mutlu olma çabasına zorluyorlar. Toplum geline nokta mutlu değil. İntiharlar, kadın cinayetleri, katliamlar hat safhada. Bunların tümünü düşünürsek, toplum mutsuz, huzursuz, buradan bu çıkıyor.

Selvet: Parti olarak engellilerle ilgili ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

Makbule: Net olmamakla birlikte projelerimiz var. Bunlar sistem projesi değil. Çalışmalar karşısında ücret almadan, engellilerin durumunu anlatan bir belgesel çalışması, uluslararası çalışma planımız var. Türkiye'de partimizin Genel Merkez Engelliler Komisyonu beş pilot il olarak bir

Çalışma başlattı. Birinci il Diyarbakır. Bazı STK'lara ziyaretler, paneller, formlar yapıldı. Ankara, İstanbul, Van diğeri pilot iller. Diyarbakır'daki etkinliklerin aynısını üç günlük program şeklinde planladık. Amacımız; engellilerin ve tüm toplumun insan haklarına uygun yaşamını sürdürebilmesi. Bu anlamda çaba gösteriyoruz. Biz politikamızda düşünüyoruz ve diyoruz ki engel yoktur, engelleme vardır. Bu engellemeler önümüzden kaldırıldığında, biz engelliler ve tüm toplum mutlu olacağız.

Selvet: Peki partinizin kadına bakış açısını nasıl buluyorsun?

Makbule: Partimiz, bir kadın partisidir öncelikle. Kadının beyanı esastır. Kadının almış olduğu karar, kesinlikle başka bir karma grup tarafından tartışılmaz. Kadının kararı esas olarak algılanır, yürürlüğe konulur. Bizde genel başkanlıktan, ilçe başkanlığına kadar eş başkanlık vardır. Çalışma politikamız, eş temsiliyet şeklinde yürüyor.

Selvet: Eşitlik, en küçük örgütlenmesinden, en büyüğüne, genel merkezine kadar şu anda yerleştirilmiş durumda. Biz de kutluyoruz, gerçekten çok değerli bence. Engelliye ailenizin bakış açısı nasıl? Gözlerini doğuştan mı kaybettin?

Makbule: Evet, doğuştan, az gören grubundayım tıbbi olarak. Az gören olduğum için eğitimde görenlerle birlikteydim. Şöyle bir çelişki vardı: Görenlerin arasında görsel sıkıntılar yaşadım. Görmeyenlerle birlikte eğitim alamadım. O dönem toplumda bilinç yeterince yoktu. Görmeyenlerin arasında ezileceğimi düşündüler. İlkokulu bitirdim ve ortaokulu yarım bıraktım.

Selvet: Tahtayı görmekte zorlandın o zaman.

Makbule: Evet. Çalışmaya başladıktan sonra ortaokul ve lise eğitimimi dışarıdan tamamladım. Memuriyette derece ve kademe almak açısından, bu gerekiyordu.

Selvet: İlk etapta ailen korumacı mı yaklaştı?

Makbule: Evet, her yetersiz ailede olduğu gibi, az görmeme rağmen güven ve güvensizlik aynı anda yaşanıyordu.

Selvet: Yaşamın içinde ailen engelleyici miydi, yoksa destekleyici miydi?

Makbule: Destekleyiciydi, engelleyici değildi.

Selvet: Bu konuda şanslı arkadaşlardan birisin o zaman. Dışarı çıkamayan, evinde sıkıntılar yaşayan çok insan var. Görmeyenler arasında az gören olmak, bir yanıyla görme engelli olarak kabul edilmemek, bir yanıyla da toplumda engelli olarak görülmek, bu karmaşa yaratıyor mu?

Makbule: Bu yaşamın kendisinde de ister istemez bir çelişki yaratıyor. Bir şey sorduğunda, bastonsuzsun, “Görmüyor musun?” diyorlar. Gördüğümüzü sandıkları için “oku” diyorlar. Total görmeyenler, az görenlere göre daha avantajlı. Elinde baston olduğu için karşı taraf, bazı gereksinimlerinin olduğunu düşünebiliyor. Bizde öyle düşünülüyor ama zaman zaman kendimize yetemediğimiz anlar oluyor.

Selvet: Son olarak bizlere vermek istediğin mesajlar var mı?

Makbule: Kadınların, özellikle engelli kadınların, ‘Dışarı çıkarılamıyoruz, mücadele edemiyoruz, yapamıyoruz, ne yapalım, yapsınlar’ diye bir şeyleri olmamalı. Hep birlikte ya var olacağız, ya yok olacağız. Mümkün olduğu kadar her alanda ama her alanda, sadece kadınlık, engellilik anlamında değil, duyarlı, tutarlı, mücadelecı olmak, olmazsa olmaz kuralımız olmalı.

Selvet: Değerli vaktini bize ayırdığın için çok teşekkür ediyorum sana. Dergimiz adına yaşamında ve mücadelerde kolaylıklar diliyorum.

Makbule: Ben teşekkür ediyorum ve size de kolay gelsin, başarılar.

11 Kasım 2022

HİZMET İÇİ EĞİTİM

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

1-5 Aralık günleri arasında, Türkiye Görme Engelliler Derneğinin Kahraman Maraş’ta düzenlediği Hizmet İçi Eğitim seminerlerine konuşmacı olarak katıldım. Her çağrının bir öyküsü vardır ya, önce buradan başlayalım. Kör derneklerinde kadın yöneticilerin az olması bizim dert ettiğimiz önemli konulardan biri. Türkiye Körler Federasyonu’nun kadın örgütlenmesiyle ilgili başlattığımız mücadele sırasında, dernek başkanlarıyla iletişim kurduk. Türkiye Görme Engelliler Dernek Genel Başkanı Fatih Karadayı’yla, derneklerindeki kadın yöneticilerin durumu ve federasyona kadın yönetici verip veremeyecekleriyle ilgili bir tartışma yapmıştık. Bize kadınların yönetici olmalarında bir engel olmadığını, kadınların istemediklerini söylemişti. Genç ve dinamik bir ekibin iş başına geldiği ve 8 yıl dernek başkanlığı yapmış bir kadının olduğu bir dernekte bunun mümkün olamayacağını, kadın katılımının yollarının mutlaka aranması gerektiğini söylemiştim. Hizmet içi eğitim düzenledikleri zaman beni konuk edeceğini söyledi. Fatih sözünü tuttu ve beni eğitimlerine çağırdı.

Dört günlük bir eğitimin olduğunu duyunca, “Konuşma yapacağım aynı günde gidip dönme olanağı olsaydı keşke. Süre çok uzun.” diye düşündüm. Fatih, toplantılara istersek katılmayacağımızı söylese de bunu içime sindiremedim. Toplantılarda insanları yakından tanıma fırsatı kaçırılmamalıydı. Konuşmalardan öğrendiğim bilgi ve deneyimleri, sunumda kullanabilirdim. İyi ki toplantıların tümüne katılmışım.

Hizmet içi eğitim, dernek üyeleriyle birlikte yolculuk ederken başlamıştı. Örgütlenme, kadınların durumu gibi pek çok konuda özel sohbet etme fırsatını yakaladık. Farklı birikimlerde olan fakat yönetime girme konusunda kafalarında soru işaretleri olan kadınları tanıdım. Konuşmamın temelini oluşturmada katkıları çok büyük oldu.

Kahraman Maraş Şube Başkanı Mustafa Çakmak’la tanışmamız talihsiz bir iletişim kazasıyla başladı. Arkadaşlarla sohbet ederken, şube yönetiminde kadın olup olmadığını sordum. Kadın yönetici olmadığını söyleyen bir arkadaş, jet hızıyla başkanı yanıma getirdi ve “Söyle bakalım neden kadın yönetici almadın?” diye sordu. Başkan neye uğradığını bilemedi ve çok şaşırdı. Başladı savunmacı bir dille konuşmaya. “Aktif kadınların kimi eşim, kimi kız kardeşim. Başka biri yok,” dedi. Sanki bu soruları sorduran benmişim gibi algılandım. Sunumun sonunda aramızdaki buzlar eridi ve özel sohbetimizde, “Yönetime kadınların girmesini gündemimize alıp düşüneceğiz. Dersimizi çalışarak geleceğiz. Size söz,” dedi.

Sunum yapacağım gün, tüm katılımcılar merakla bekliyorlardı. Karma örgütlerde kadın çalışması yapmak çok zordur. Hele hele kadınların ve erkeklerin bir arada oldukları toplantılar, çok tartışmalı geçebiliyor. Ben de çok kaygılıydım. Önce hangi konuları anlatacağımı paylaşarak söze başladım. Engelli kadın mücadelesinin tarihçesi, neden engelli kadın hakları ve kadın hakları? Kadın ve erkeklerin farklı özellikleri, kadınların ve erkeklerin kendileriyle yüzleşmelerinin yararları, Türkiye Körler Federasyonu kadın örgütlenme modeli, örgütlerin kadınları dâhil edebilmek için yapması gerekenler, sunumun konu başlıklarıydı. Sunumu aktararak deneyimleri paylaşmak istiyorum.

Şimdiye kadar yönetimde bulunmuş kaç kadın var? Kadınlardan çıt yok. Sonra yedekte olanlar ses çıkarttılar. Yedeklerle kendimizi avutuyoruz. Yönetimlerin asıl üyelerini sordum.

Dünyada ilk kez, 1995 yılında yapılan Dünya Kadın Konferansında engelli kadınlar gündeme geldi. Ülkemizde engelli kadınlar, 1980’lerden sonra derneklerde kadın komisyonları kurarak çalışmalarına başladılar. Kadınların sorunlarının neler olduğu konuşulurken, kadınlar daha çok engelli sorunlarından söz ediyorlardı. Daha sonra paneller düzenleyerek kendi sorunları konusunda yavaş yavaş bilinçlenmeye başladılar. 2000 yılında, engelli kadınların hak mücadelesi öncüsü rahmetli Fatdim Topçubaşı’nın önderliğinde, Ankara’da kör kadınlar yürüyüş yaptılar ve sorunlarını

dile getirdiler. Dört kadın kurultayı düzenlendi ve engelli kadınların iş yaşamı, toplumsal yaşamı, medyada, siyasette ve örgütlenmede yaşadıkları sorun ve çözüm önerileri ele alındı.

Altınokta Körler Derneğinde kadınlar, Kadından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı, Kadın Meclisi gibi önemli taleplerin tüzüğe konması için mücadele başlattılar. Önce reddedildi, kadınlar yeniden gündeme getirdiler ve bu maddelerin tüzüğe konmasını sağladılar. Kadın meclisinde iki önemli kampanya yürüttüler ve 70000 imza toplayarak Arçelik ve LC Waikiki gibi firmaları ev aletleri ve kıyafete erişimlerinin kolaylaştırılması için harekete geçirdiler.

2009 yılında Altınokta Körler Derneği, Kibele Kadın Dergisini çıkarmaya başladı. 2022 yılında bir grup bağımsız engelli ve engelsiz kadın ‘Umudun Kadınları’ dergisini çıkardı. Her iki dergi de yayım hayatını sürdürüyor.

2011 yılında Engelli Kadın Derneği kuruldu. Ancak internette özellikle görme engelli kadınların mücadeleleri istediğimiz ölçüde yer almıyor. Demek ki medya yönümüzü daha da güçlendirmeliyiz.

Neden kadın hakları, neden engelli hakları? Uzun yıllar önce, engellilerin sorunları konuşulurken bunların insan hakları sorunu olduğu, genel olarak işsizlik çözülürse engellilerin iş bulma sorunlarının da çözülebileceği söylenirdi. Bu son derece yanlış bir değerlendirme. Farklı kesimlerin sorunları ve çözümleri farklı... Her kesim alanlarında mücadele verirse, o zaman etkili sonuç alabiliriz. Engelli haklarının olması gerektiğini kabul ediyoruz. Kadın hakları gündeme gelince, itirazlar başlıyor. ‘Neden erkek haklarını ele almıyoruz? Sadece kadınlar mı şiddet görüyor? Erkekler de görüyor.’ Gibi sorular ve anlatılan özel hak ihlali hikâyeleri... İnsanların bireysel olarak yaşadığı sıkıntılar vardır kuşkusuz. Biz burada istatistiki bilgiler üzerinden konuşmalıyız. Şiddet konusu konuşulurken, konu kadınsa kadın şiddetinden, erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde algılanma biçimiyse, bu konudan söz edebiliriz. Kadınları öldüren erkekler olunca, erkek şiddeti, kadına karşı şiddet kavramları kullanılıyor. Kadınlar erkekleri öldürseydi, ki hiç istemediğimiz bir durum bu, ‘kadın şiddeti’ diyecektik.

Kendimiz engelli olduğumuz için engelli haklarını savunuyoruz. Dezavantajlı gruplar arasında yer alan kadınlar ve engelli kadınlar için de kadın hakları ve engelli kadın haklarından söz edebilmeliyiz.

Kadınlarla erkeklerin farklı davrandığı konular ve alanlar neler peki? Engelliler olarak ortak noktamız var. Çoğumuz yoksul ve korumacı ailelerden geliyoruz. Kırılgan olduğumuz kadar kırılcıyız da. Erkekler dışarıda, kadınlar da evde daha çok konuşuyorlar. Bu bilgiden sonra baktık ki 52 kişinin katıldığı toplantıya, 36 erkek, 16 kadın katılmış. Bu orana göre 6 erkek, 3 kadın söz almış. Toplantı katılım sayısına oranlandığında, Kadınlar açısından iyi bir rakam. Tüm konuşmacılar kendilerini çok iyi ifade ettiler, bilgi ve deneyimlerini paylaştılar.

Topluluklarda konuşurken, uyarılmalarına karşın, kadınlar kendilerini daha az tanıtıyor. Erkekler kendilerini tanıtmayı hatta hangi görevde olduklarını söylemeyi ihmal etmiyorlar. Kadınlar, daha çok hataları üzerinde yoğunlaşırken, erkekler yapabildikleri üzerinden konuşuyorlar. Örneğin, derneğinizin eski adıyla ilgili bir soru sordunuz. Kadın arkadaşlardan biri sessizce yanıtladı. Ben de yüksek sesle söylemesi için onu motive etmeye çalıştım. Korka korka yanıtladı. Yanıt doğru değildi. Kendine güvenemediğini, yanlış yapmaktan korktuğunu söyledi. Oysa derneğinizin başkan yardımcısı konuşurken, en az kaç federasyonun bir araya gelerek konfederasyon olacağı konusunu sürekli karıştırdığını belirtti ve yine yanlış söyledi. Dünyanın sonu mu geldi? Tabii hayır. Hata yaparak öğreniyoruz.

Kadınların çoğu yaptığı işlerde çok başarılı. Erkekler bir araya daha kolay gelebiliyor ve bir takım oyuncusu gibi çalışabiliyorlar. Hepsi aynı düzeyde başarılı olmayabilir.

Kadınlar, dernekleri evden çıkma, toplumsal yaşama dâhil olma olarak görürken, erkekler kolayca dışarı çıkabildikleri için örgütlenme konularına daha çok ağırlık verebiliyorlar.

Kendimizi geliştirebilmemiz için farklı konularda yüzleşebilmemiz çok önemli. Kadınlar kadınlıklarıyla, erkekler de erkeklikleriyle yüzleşebilmeliler. Bu yüzleşmeyi dernek ilişkileri üzerinden örnekler vererek açıklamak daha yararlı olacak. Dernek yönetimi en az beş kişiden oluşuyor. Hepsi aynı düzeyde çalışıyor mu? Hayır. Kadınlar yönetimdeyken, onların hep başarılı olmaları bekleniyor. Bir erkeğin yeterince çalışmaması, bir kadının çalışmamasından daha az dikkat çekiyor. Ev, çocuk, iş sorumluluğu olan bir kadın yönetime giriyor. Derneğe ayıracağı zamanla, diğer sorumlulukları arasında denge kurması çok zor bir iş. Bu sorumluluklar öylesine doğal karşılanıyor ki erkeğin bu sorumlulukları paylaşması bile beklenmiyor. Erkekler kadınların bu sorumluluklarının tamamını üstlenseydi, acaba dernek işlerini nasıl yürütebilirlerdi?

Kadınlar dernekteki işleri, evlerindeki mutfak sorumluluğunu üstlendikleri gibi görüyorlar. Mutfak işleri, evde görünmeyen bir emek. Aynı şekilde derneklerde en çok üreten kadınlar ve en az görünür olanlar yine kadınlar. Bu işler, geri hizmetler şeklinde değerlendiriliyor. Kadınlar yönetimde olmayı çok önemsemiyorlar ve çalışmanın, derneklerde aktif görevler almanın daha önemli olduğunu düşünüyorlar. Bu da erkeklerin işine geliyor. Kadın komisyonu başkanı olması, kermesler düzenlemesi onlara yetsin istiyorlar. Eylenecek, dinlenecek kadınların daha zor ulaştığı etkinlikler. Bunun yanında kendimizi geliştirici etkinlikler planlamamız çok değerli.

Kadın yıllarca evine kapanmış. Korumacı bir ailesi var. Baston kullanmayı yeni öğrenmiş. Kısa sürede kavlıyor bağımsız hareketi. Biz “bilgisayar öğren, dernek yönetimine gir,” diyerek beklentilerimizi sıralıyoruz. Bakalım hazır mı bu işlere?

Kadınların çoğu tutucu ailelerden geliyor. Dernek ortamında sudan çıkmış balık gibiler. Taciz, istismar davranışlarına daha çok maruz kalabiliyorlar. Dernek yöneticilerinin bu konuları da dikkate alarak çalışma yapmaları çok çok önemli.

Derneklerde uzun zaman yöneticilik yapan erkeklerin çoğu otorite haline gelmiş durumda. Eleştiriye açık değiller. Kendilerine karşı çıkan kadınları kaprisli olarak görüyorlar. Bu durumda kadınlar ya sessiz kalıyor, “Nasıl isterseniz öyle olsun.” deyip yeni çalışmalar yapmaya açık olmuyor, ya da yönetimden ayrılıyor. Bazı kadınlar da erkekleri otorite görüp onların karşısında susup olurken, aynı konu üzerinde tartışıldığında kadınlara karşı yıkıcı eleştiriler yapabiliyorlar. Erkeği otorite, kadını da kendinden aşağı görme davranışı. Önemli olan herkesi eşiti olarak görebilmek.

Bir kadın yönetime giremediği zaman, karşılaştırmayı bir kadın üzerinden, “Neden ben değil de şu kadın arkadaşım aldılar?” şeklinde sitem ederek yapıyor. Oysa karşılaştırmayı kendi yetenekleri üzerinden yapması gerekir. Kadınların kendilerini tanımaları ve dayanışmaları çok değerli.

Bizler daha çok bir arada olduğumuz için iki görmeyen evlilikleri daha fazla olabiliyor. Bu çok doğal. Sosyal Hizmet öğrencileri daha çok bir arada olduğu için onlarda da iki sosyal hizmet uzmanı evlilikleri daha fazla. Siz akıllı erkekler, birikimli, başarılı, akıllı kadınları eş olarak seçiyorsunuz. Daha sonra da yönetime kadın bulamamaktan yakınıyorsunuz. Çünkü çoğu eşiniz, ya da kız kardeşiniz. Eşlerin, akrabaların aynı yönetimde olması dedikodu yaratıyor. Bu durumda tercih edilen yine erkek oluyor. Bir kadın konuya vakıfsa, başarılı işler yapıyorsa, birinin eşi ya da kız kardeşi olması neden bu kadar önemli olsun? Bu dedikoduların yanlış olduğunun üzerine gitmelisiniz.

Bizim derneğimizde şimdiye kadar en fazla 5 kadın yönetimde bulundu. Son genel kurulumuzda iki liste çıkınca, en çok çalışma yapan kadınlar olmasına karşın, erkekler yönetime girme derdine düştüler ve kadınları unuttular. Fakat savunmaları şu: ‘Yönetime girecek kadın yok, hani nerede kadın yönetici?’ tabii olmaz. Şubelerden erkeklere öncelik tanır, kadınlara gelince, ‘O yapamaz,’ diye peşin hüküm verirsiniz, kadınlar da örgütlenmezlerse sonuç bu olur. Bazan örgüt mücadelelerinde duraklama ve gerilemeler olabiliyor. Türkiye Körler Federasyonu genel kurulu öncesi kadınlar olarak bir araya geldik. Önce, yönetici olmak isteyen yoktu. Sonra, federasyon çalışmaları, kadınların yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi verdik. Baktık ki, yönetime girmek isteyen 5 kadın arkadaş oluvermiş. Şu an federasyon yönetiminde 5 kadın var. Neden sizin dernekten bir kadın daha olmasın federasyonda?

Kadın katılımını güçlendirmek için neler yapabiliriz: kadınların derneklere gelmemesinden, yönetime kadın bulamadığınızdan yakınıyorsunuz. Bir genel kurul düşünün. İki liste yarışacak. 200 üyeniz varsa, liste taraftarları bunu gündem yapıp üyelerin neredeyse tamamını genel kurula

getirirler. Kadın üyelerin genel kurula katılmalarını sağlamayı unutmazlar. O halde kadınların yönetime girmelerini gündeminize alıp çalışmalısınız. Çocukların sorumluluğu kadınlarda olduğu için onların dernek etkinlikleri ve yönetim kuruluna katılma zamanlarında oyun odası hizmetini yaşama geçirmelisiniz. Toplantı saatlerini kadınların durumlarına göre ayarlamalısınız. Kadınların birikimlerini fark etmeleri, yönetime katılmaları gibi konularda, deneyimli kişilerin katılacağı eğitimler planlamalısınız. Dernek genel kurulu gibi ortamlarda hatalarına yoğunlaşmadan, kadınları motive ederek sunum, divan başkanlığı yapmalarını sağlamalısınız. Sunucu olmak, sunum yapmak anlamına gelmez. Tıpkı bu eğitiminizde yaptığınız uygulamalara benzer dilekçe, karar defteri yazma gibi konularda uygulama içeren eğitimler planlamalısınız. Kadınları sürece dâhil edebilmek için ev ziyaretleri yapmalısınız. Eşlerden birinin yönetime girmesiyle ilgili verilen kararı, aile işlerine müdahale etmemek adına onlara bıraktığınızda erkek eş yönetime giriyor. Bu konuda da erkek eşlere yönelik eğitimler planlamalısınız.

Tüzük, yönetmelik gibi belgelerimize kadınlarla ilgili makul düzenlemeleri içeren maddeler koymalı ve bunları yaşama geçirecek çalışmalar yapmalısınız. Kurallarınız kadınlar için esnemeli. Neden sizde bir kadın meclisi olmasın? Engellilerin işe yerleştirmeleri için konan kota uygulamalarını, kadınların yönetim süreçlerine dâhil olmaları konusuna taşıyabilirsiniz. “Yönetime kadın bulamayız” kaygısı, kota uygulamalarının olmayacağı anlamına gelmez. Bulamazsanız, az kadın yönetici olur. Bu çalışmaları yaptığınızda kadın yönetici bulamamak diye bir engelin kalmayacağını düşünüyorum. Erkeklerle ilgili çalışma yapan ‘Yanımdayız Derneği’ gibi erkek inisiyatiflerinden, erkekliğinizle yüzleşme konusunda destek alabilirsiniz.

Bir kadın katılımcı, erkeklerin kadınları yönetimde istemediklerini söyleyince, ortam çok gerildi. Bir grup erkek sesi konuşanı böldü ve daha sözü bitmeden söz isteyenler oldu. Eşlerle ilgili düşüncelerini paylaşmaya çalışıyordu. Konuşmasını bitirmesini, söylediklerinde haklılık payının olabileceğini söyledim. Sonra isteyenler söz aldı. Arkadaşın konuşmasını dinleyince, savunucu konuşmalar yapılmadı.

Kadın komisyon başkanı olan bir katılımcı, “İsyân ediyorum. Çok çalışıyoruz. Neden yönetimlerde kadınlar temsil edilmiyor. Bunu açıklayın bana.” Dedi. Ben inanıyorum ki bu kadın bir sonraki seçimde yönetici olacak.

Aralardaki sohbette bir yönetici, kadın üyelerin evlerini, yönetimde kadın olmadığı için ziyaret edemediğini, eşinin yönetime girmesi için dedikoduları göze alabileceğini paylaştı.

Beni çok düşündüren bir özel sohbet daha; Bir erkek katılımcı, bireysel olarak kendi haklarını savunan kadınların fazla olduğunu, bu kadınların dernek mücadelelerinde nasıl geri kaldıklarını bir türlü anlayamadığını anlattı. Gerçekten çok doğrudu bu. Anlaşılan, kendi haklarını savunmakla,

birlikte mücadele etmek birbirinden çok farklıydı. Birlikte mücadele edebilmek için insanların güçlerini fark etmeleri ve birbirlerine güç vermeleri gerekiyordu.

Sunumdan olumlu etkilenen kadınların ve erkeklerin olduğunu fark ettim. Üye olduğum dernekte bu sunumu yapsaydım, bu kadar etkili olabileceğini hiç sanmıyorum. Çünkü aynı dernek içinde yıpranma, vefasızlık, yapıları önemsizleştirme gibi sorunlarla karşılaşabiliyoruz. Önemli olan toplantıdan etkilenmelerin beslenerek bir dönüşüm yaratması. Birikimli kadınların güçlerini fark etmeleri, yeni etkinlikler planlayacaklarını söylemeleri bana umut verdi. Güzel gelişmeleri hep birlikte bekleyip göreceğiz.

18 Aralık 2022

SABAHIN GETİRDİKLERİ

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Sabah yürüyüşümü yaparken, her zaman önünden geçtiğim manav tezgâhında koyu yeşil mandalinaları görmek, içimde çok değişik duygular uyandırdı. Ne yazık günümüzde mevsimler turfanda meyvelerle belli etmiyor kendini. Şubatta karpuz çıkıyor, kiraz, kayısı, çilek davetsiz konuklar gibi zamanından önce gelip tezgâhlarda boy gösteriyor. Mandalina için de Eylül ayı çok erken. Fakat benim aklıma takılan onun erken gelişi değil, bizim kısır döngü içinde bir yılı daha geride bırakışımız.

Uyarılan beynim her şeyi derin algılıyor yine. İşte yaseminli, melisalı bahçenin önünden geçiyorum. Birinci katın her zaman çiçekli balkonundaki kedi tırnakları bozulmaya başlamış. Çiçek seven yaşlı kadın yine balkonda masasının başında, önünde bulmacası, bu sabah omuzlarında bir şal... Sonbaharın okşayan serinliği başlamış.

Parkın yanındaki elektrik direğinin dibinde hayvanlar için konulan sular değiştirilmiş, dün yeşillenmiş olduklarını fark edip üzül müştüm. Oh sevindim... Çirkinlikleri görmeme sözü veriyorum kendime, güzel şeyleri görme günüm olsun bugün.

Yürüyüş yolunun solundaki geniş alanda martılar, güvercinler önlerine dökülen ekmekleri iştahla tüketiyorlar. Martılar ne kadar iri, ekmek yemekten obez olmuş hepsi. Erkek güvercinler tüylerini kabartıp boyunlarındaki albenili yeşili, moru dişilerine göstermeye çalışıyor. Karın doyurma derdine düşen dişilerin aldıracağı yok ama bu güzel parıltı benim için çok göz alıcı...

Deniz kıpırtısız. Karşı kıyılar günün ışıklarıyla uyanmış, gözlerini ovuşturuyor. Birkaç balıkçı kısmet aramak için denizde. Kayıklar denize düşen gölgeleriyle ikizleşiyor.

Deniz boyunca yerleştirilmiş banklarda insanlar oturuyor, maviyle göz göze. Bir delikanlı köpeğiyle; bir başka delikanlı omzunda sevgilisinin başı, uzaktan tek kişi gibi... Kız okul kaçağı. Saçlarının dibi iyice beyazlamış, kızıl saçlı, orta yaşlı kadın, sigara arkadaş sayılmazsa, tek başına... Savurduğu dumanda gözleri, sanki o dumanla bir sitem gönderiyor birilerine. Yaşamda olmayan eşine, uzaktaki kızına, sıladaki annesine. Belki de bunların hiçbirini vermeyen geçmiş günlerine...

Başka bir bankta yine yalnız, sorumluluklarının bu saatte deniz kenarına inme hakkı vermediği, yorgun bir kadın var. Başında oyali yaşmağı, topuklarına inen basma etek, uzun kollu bluzunun üstüne el örgüsü soluk renkli bir yelek giymiş. Onun da mavide gözleri... Elleri kucağında birleşmiş, tek süsü eczane reklamı çantası. Büyük olasılıkla varoştaki evinin sıcacık yatağından erken kalkmış, temizlik için buralara inmiş. Geldiği yerden kokusu bile duyulmayan denize bırakmış özlemlerini, biraz sonra kendi evinde hiç olmamış, olamayacak eşyaları temizleyecek. Kıymetli halıları, koltukları, yerden tavana pencereleri silecek. Yokluğu onun için eksiklik sayılmayan biblo, vazo ve süs eşyasının, tabloların tek tek tozlarını alacak. Aynaları parlatacak. Banyolar, lavabolar, tuvaletler ovulacak. Kireçler çözülecek, kirler akıtılacak... Burada oturup işe başlamadan aldığı deniz havası onun için en büyük armağan. Ceplerine doldurup, kömür dumanlarının kararttığı sokağına götürebilse ne güzel olurdu değil mi?

Kadından sonra sarsılıyor duygularım. Hani hep iyi şeyler düşünecektim. Olası değil bunca çirkinlik, yokluk, yozluk varken ve yürek taşıyan insanlarsak...

Bugün bankların yanına atılan çöplere bakmadan geçmeye çalışıyorum. Görmemek kurtarsa beni, gözlerimi bağlayıp yürüyeceğim ya da at gözlüğü takacağım ama bilmek yok mu bilmek! Çevremizi saran yanlışlıkları bilmek... Bırakılan izleri silmek için çocukluğumuzun silgileri yok; başka bir yerde saklıyor sildiklerini. Yani teknoloji de silemiyor içimizi karartan kirlilikleri, üstelik kendisi daha da artırıyor. Yaşam alanımızı daraltarak, alacağımız nefesi alıyor bizden. Her yeni buluş kolaycılığa, duygusuzluğa, sıradanlığa iteliyor bizi. Senden davacıyız teknoloji... Ya da ben davacıyım...

İşte sabah yürüyüşlerimin başka bir insanı... Onu her sabah çimenlerin üstünde spor yaparken görürüm. Yanında da bir tekir kedi... Adamın getirdiği mamadan çok; boynunun altını, sırtını okşayışı ilgilendiriyor onu. Kedinin spor hareketlerine uyar gibi adama sürünüşünü görünce yüreğim sevinçle doluyor. Bu görüntü hiç değişmeden her sabah karşıma çıkar. Herhalde kötülüğü

yok etmek için var böyle insanlar. Gerçi kötülük hep önde ama yine de bir umut... Hiç yoktan iyidir mi demeli!

Beynim ayaklarımdan çok hızlı bu sabah, yol boyunca her gördüğüm, kuş, taş, insan ağaç duygularımı dürtüyor.

Yine bir sevdiğim karşımda; iğde ağacı, tam yerden yükselmişken bir metre kadar yere paralel ilerleyip sonra dimdik gökyüzüne uzatıyor dallarını. Gümüş ayalı yapraklarına, koyu renk dalları ve taba rengi iğdecikler ne de güzel yakışıyor. Bir kadın meyvelerine uzanırken düşünüyorum yine, ‘meyvesini yemek dışında güzelliğini övmemişse yediğini hak etmiyor’ diye.

Deniz kenarındaki taş yığınının arasında bir anne kedi ve beş yavrusu. Onlarla tanışalı iki ay oldu. İyice büyümüşler, annelerinin yanında neşeyle oynuyorlar. Oyunun küçücük kedilere ne kadar yakıştığını görünce çocuklar düşüyor aklıma. En çok da oynayamayan çocuklar...

Döneceğim yere geldim. Gördüğüm her şeyde yeni anlamlar, ayrıntılar arayarak, aynı yollardan geri yürüyorum. İğde koparmaya çalışan kadın, bana doğru geliyor. Henüz olgunlaşmamış meyveleriyle, bir iğde dalı elinde. Yanılmadım! Bu kadın iğdeyi hiç hak etmemiş.

Yaşmaklı yorgun kadın işe başlamış, halıları köpürtüyordur. Kaçak kız sınıf kapısını suçlu tıklatırken içinden uydurduğu mazereti tekrarlıyor, köpekli delikanlı, köpeğini eve bırakmış dokuz vapurunu kaçırmamak için telaşlı adımlarla iskeleye koşturuyordur.

Kızıl saçlı kadın hâlâ yerinde... Gözleri karşı sahile takılı, sigara dumanına sarıyor özlemlerini...

KADININ GÜNCEŚİ ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Hepinize sımsıcak merhabalar. Yepyeni kadın haberleriyle beraberiz.

Önce başlıklar:

Türkiye'nin ilk paralimpik kadın tenisçisi Büşra Ün'ün hayatı belgesel oldu

Aile bakanlığından gerici anket

İlk adet bilgi paketim kitabına KKTC milli Eğitim bakanlığından ret

HPV aşısı için mücadele eden kadınlar kazandı

İstanbul büyük şehir belediyesinden “kadının gücü var” etkinlikleri

İran'da 2 aydır süren protestolar yönetime geri adım attırdı

Türkiye'nin ilk paralimpik kadın tenisçisi Büşra Ün'ün hayatı belgesel oldu

Türkiye'yi 2016 ve 2020'de yapılan olimpiyatlarda temsil eden ilk kadın paralimpik tenisçi olan İzmirli Büşra Ün'ün hayatı 'Duvar' adı ile belgesel oldu. Bornova Belediyesi'nin desteği ile çekilen 'Duvar' 2. Bornova Kısa Film Günleri'nin açılışında izleyicilerle buluştu.

Tekerlekli sandalye tenisinde Türkiye'nin ilk kadın tenisçisi olan 28 yaşındaki Büşra Ün'ün kendi hayat hikâyesinin anlatıldığı 20 dakikalık kısa film, başarılı sporcunun günlük yaşamından spor kariyerine giden yolda HAYATA karşı duruşu ve yaptığı fedakârlıkları anlatıyor. 'Modern bir Athena'nın doğuş hikâyesi' olarak lanse edilen belgeselde genç sporcunun anne ve babası Tevfik Fikret Ün, Nazike Ün ile antrenörü Osman Yıldız da yer alıyor.

Doğuştan kanser hastası olduğunu belirten Ün, 2009 yılından bu yana tenis sporu ile uğraştığını belirterek, "12 yıl boyunca Türkiye Şampiyonluğunu kazandım. Ve bir ilki gerçekleştirerek, olimpiyatlarda ülkemizi temsil etme onurunu yaşadım. Birçok güzel anı biriktirdim ama çok kez de kırılma noktasına geldim. Filmimizin yönetmeni Evrim İnci benle iletişime geçtiğinde kendisine tüm bunları anlattım ve birlikte bu projeye başladık" dedi.

Bornova Belediyesi'nin filme destek verdiğini de belirten genç sporcu, "Filmimizde hem kendi ailem hem de kortlardaki ailem olan antrenörüm yer aldı. Heyecanlı bir çekim süreci geçirdik. Bunları yaşadığımız halde zaman zaman çok duygulandık. Bir yıllık çalışmanın ürünü olan filmimizin ilk gösterimini de Bornova Kısa Film Günleri'nin açılışında yapmış olduk. Bize destek olan ve emeği geçen herkese teşekkür ederiz" diyerek düşüncelerini dile getirdi.

Aile bakanlığından gerici anket

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, bu kez skandal bir anketle gündeme geldi. Bakanlığın Anadolu Üniversitesi'nde gerçekleştirdiği ankette skandal sorular yer aldı. Öğrencilere dağıtılan 'ankette' 'Kadının çalışmasını uygun buluyor musunuz' sorusuna yer verildi, 'evet' veya 'hayır' seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istendi; 'Hayır'ı seçen öğrencilere ayrıca "Kadının çalışmasını neden uygun bulmuyorsunuz" sorusu soruldu.

Bu soruda ise şu seçenekler yer aldı.

Çalışma ortamının kadınlar için güvenli olmaması

Kadının asli görevinin çocuk bakımı ve ev işleri olması

Gelenek ve göreneklerimize aykırı olması

Çalışan kadınların çocuklarının mağdur olması

Bir işte çalışmanın kadını yıpratması

Öte yandan öğrenciler, anketi dağıtan kişilerin kendilerini 'Fotoğraf çekmeyin' diye uyardıklarını belirtti. Öğrenciler anketin her üniversitede yapıldığının kendilerine bildirildiğini de ifade etti.

Ankette ayrıca öğrencilere "Sigara içiyor musunuz? Size göre erkeğin evlenme yaşı kaç olmalıdır? Kadının evlenme yaşı kaç olmalıdır?" gibi sorular da yöneltildi.

İlk adet bilgi paketim kitabına KKTC milli Eğitim bakanlığından ret

Kıbrıs Kadın Sağlığı Araştırma Derneği'nin (KISAD) hazırladığı, regl dönemine giren gençlere ve ebeveynlerine rehberlik etmek ve bilgi vermek amacıyla hazırlanan "İlk Adet Bilgi Paketim" isimli paket, KKTC Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “cinsel içerikli” olduğu iddiasıyla reddedildi.

Ana Muhalefet Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) Kadın Örgütü Başkanı, Milletvekili Doğuş Derya, KISAD'ın hazırladığı "İlk Adet Bilgi Paketim" adlı kitabın Milli Eğitim Bakanlığı tarafından "cinsel içerikli" olduğu iddiasıyla reddedilmesine yönelik basın açıklaması yaptı. Açıklama şu şekilde:

"Kadınların biyolojik olarak yaşadıkları bir süreci 'cinsel' ya da Ulusal Birlik Partisi zihniyeti ile 'müstehcen' gören bir zihniyet, Afganistan, Suudi Arabistan, İran gibi eril yobazlığın hüküm sürdüğü ülkelerde gördüğümüz bir durumdur. Bu zihniyet, kadın bedenini, biyolojik süreçler yaşayan bir insan bedeni olarak değil, 'cinsel bir nesne' olarak gören çağ dışı bir zihniyettir. Kıbrıs'ın kuzeyinin bu zihniyetin tutsağı haline getirilmesine izin vermeyeceğimizi belirtirken, Eğitim Bakanlığı'nı bu saçma, gerici, ataerkil ve yobaz anlayıştan vazgeçmeye davet ederim."

HPV aşısı için mücadele eden kadınlar kazandı

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde, kadınlar ve kız çocuklarına HPV (Human Papillomavirus) Aşısı yapmak için çalışma başlattıklarını duyurdu.

HPV, en sık karşılaşılan cinsel yolla bulaşan virüsler arasında yer alan, bazı türleri rahim ağzı kanseri de dâhil farklı kanser türlerine yol açan, aşıyla önlenabilir bir virüs olmasına rağmen Sağlık Bakanlığı aşılama çalışması yapmıyordu.

HPV aşısının, aşılama takviminde yer alması için verdikleri mücadele sonucunda, Sağlık Bakanı'nın aşılanmanın önemini reddedemez durumda olduğuna dikkat çeken Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği'nden Avukat Nilda Baltalı, gelişmeyi şöyle değerlendirdi:

"Uygulamanın nasıl olacağına dair detaylar henüz belli değil fakat vermiş olduğumuz mücadele amacına ulaştı. Pes ettiler. Sağlık Bakanlığı 'Aşılama yapacağız' dedi. Psikolojik üstünlük bizde... Aşılanmanın nasıl uygulanacağı konusunda da mücadeleye devam edeceğiz ve süreçleri takip edeceğiz."

İstanbul Büyük Şehir Belediyesi'nden kadının gücü var etkinlikleri

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı “25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü” kapsamında bu yıl ikincisini düzenlediği “Kadının Gücü Var” etkinlikleri, 25 Kasım-11 Aralık tarihleri arasında İBB kültür merkezlerinde gerçekleştiriliyor.

Ortak duyarlılık ve kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla hazırlanan programda Prof. Dr. Nuran Yıldız, Ceyda Düvenci, Ece Sükan, Ece Üner, Ayşegül Aldinç, Nefise Karatay, Gonca Vuslateri, Nilgün Belgün, Asuman Dabak, Pelin Batu, Başak Cankeş, Canan Anderson, Cansu Canan, Ayşe Sucu, Aylin Aslım, Aslı Şafak, Suzan Kardeş, Ziyet Sali, Aydilge, Gökçe, Şenay Lambaoğlu, Hale Caneroğlu, Atiye, Tuğba Yurt, Aynur Aydın, Hande Ünsal, Ece Mumay, Yeşim Salkım, Yonca Evcimik, Zeynep Başkan, Ezgi Eyüboğlu, Tuğçe Kandemir gibi alanlarında tanınmış isimler katılıyor.

“Kadının Gücü Var” etkinlikleri özellikle toplumun her kesiminden kadınlara hitap ediyor. Tamamen ücretsiz olan programda “Öz Savunma Atölyesi”, “Sanatla Terapi Atölyeleri”, “Yaratıcı Drama Atölyeleri”, “İstanbul Vakfı ile Büyüt Hayallerini”, psikologlar eşliğinde “Kendini İyi Hisset”, ünlü isimlerle “İki Lafın Beli” söyleşileri, kadın sağlığıyla ilgili bilgiler, kadın müzisyenlerin yer aldığı konserler, kadın temalı tiyatro oyunları ve sinema filmleri, medya ve edebiyat dünyasından kadın gazeteci ve yazarlarla söyleşiler düzenleniyor.

İran'da 2 aydır süren protestolar yönetime geri adım attırdı

İran'da, Mahsa Amini protestoları devam ederken **"ahlak polisinin** kaldırıldığı açıklandı.

ISNA haber ajansının aktardığına göre Başsavcı Muhammed Cafer Montazeri, **"Ahlak polisinin yargıyla hiçbir ilgisi yoktur"** diyerek ahlak polisinin kaldırıldığını söyledi.

Montazeri bu açıklamayı dini bir konferansta **ahlak polisinin neden kapatıldığını** soran bir katılımcıya yanıt verirken ifade etti.

Montazeri'nin açıklaması, başörtüsü düzenlemesi hakkında **hem parlamento hem de yargının konu üzerinde çalıştığının** açıklanmasından bir gün sonra geldi.

Resmi adıyla Gasht-e Ershad ya da **"Rehberlik Devriyesi"** olarak bilinen ahlak polisi, sertlik yanlısı Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad döneminde kadınların başını örten "tesettür kültürünü yaymak" amacıyla kurulmuştu. Birimler 2006 yılında devriyeye başlamıştı.

İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi cumartesi günü yaptığı açıklamada, İran'ın cumhuriyetçi ve İslami temellerinin anayasal olarak sağlandığını ancak anayasayı uygulamak için **"esnek olabilecek yöntemler bulunduğunu"** söylemişti.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere umutla kalın.

17 Aralık 2022

ONUN ELLERİ

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Bir gün doksanlarına gelmiş annemin ellerine dokundum sevgiyle. Ağır ağır tespih çekiyordu. Elleri öyle sevimli gelmişti ki adeta oyuncağıyla oynayan bir kız çocuğunu andırıyordu.

“Ah anneciğim,” dedim, “bu eller, bir zamanlar bir çocuğun elleriydi; bir genç kızın sonra genç bir annenin elleri oldu. Ahırda sütü sağan, tarlada tütün kıran, toprak ananın karnını yarıp da patatesleri çıkaran yine bu eller değil miydi? Şimdi ise payına düşen bu boncuk tanelerine mi bıraktın tüm benliğini?

Kıl namazını anne, çek tespihini ama tüm kaderin, asıl yerin burası değil. Kalk yatağından anne, dolaş baştanbaşa evini; gir mutfağına, yine eskisi gibi yak ocağını anne, başla lezzet cümbüşlerine. Önce sarımsak kokulu tarhana çorbanı kaynat, ardından karnıyarıklıklarını hazırla ama benim kavrulmuş kıyma payımı unutma. Yine her zamanki gibi açıp yarım ekmeğin içini, doldur iki kaşık. Sonra da koy haşlansın makarnan, erit tereyağını, bırak buluşsunlar iki âşık örneği. Yayılısın kokuları ne çıkar, sokaklar ötesine.

Yaşlılığı, hastalığı ve ölümü reddediyordu bir zamanlar. Tüm bunları bir sineği kovar gibi silkinerek, sarsılarak üzerinden atmak istiyordu.

Ölümü istemiyordu. Bu yüzden uyku ilaçlarını almıyordu. Çünkü uyuyup da uyanmamaktan korkuyordu.

Yürürken düşmesin diye baston kullanmasını önerdiğimizde, onu da reddediyordu. Bu durum aşması gereken bir baraj değildi onun gözünde; aşılamaz bir engel olacaktı o zaman. Çünkü daha birkaç yıl önce, yetmişli yaşlarında, vasıtaya binmeyip de birçok yere yaya gittiği zamanlarda, yanında yürüyenleri çoğu kez geride bırakarak uçarcasına ulaşırken hedefine; şimdi bir türlü kabul edemiyordu elinde baston taşımayı.

Nasıl kabul etsindi ki... Bir telefon konuşmasında bile, bir genç kız sesi kadar temiz ve berraktı onun sesi. Öyle ki, bir nineninki gibi asla titremezdi. Şu geçen birkaç yılda ne değişmişti de bir tesbih tanesine bağlanmıştı yaşamı. Kırılan kolu iyileşmiş, bilinci yerine gelmişti. Doksanıncı yaşın izlerini fazlaca taşımıyor, önemli bir sağlık sorunu da yaşamıyordu.

Öyleyse bu kendini kapatma, tüm yetilerini kilitleme de neyin nesiydi... Sanki görmek istemiyor, işitmek istemiyor, konuşmak, anlamak istemiyor, yürümek istemiyor, sadece yaşıyordu.

Daha doğrusu yaşadığını sanıyordu. Oysa yaşamak bu değildi. O yalnızca soluk alıyordu. Kısacası çile dolduruyordu annem. Benim yaptığım gibi çile dolduruyordu işte. Onun başında beklerken yumak çilelerini boşaltıp kendi çilemi dolduruyordum. Ona baktığımda bir şeyler yapamamamın çaresizliğiyle benim de çile doldurmakta olduğum sanısına kapılmam doğaldı belki. Bu denli umutsuz olmamam gerekirdi. Oysa hala bir şeyler yapabilirdi eğer isteseydi. Yapabilir miydi gerçekten; yoksa ben varılan bu sonla yüzleşmek mi istemiyordum? Nereye dek kaçabilirdim bu yüzleşmeden? Kaçamadım da zaten... Yüzleştim yüzleşmesine de çok zor oldu. Acıydı, dayanılmazdı, çaresizlikti bu yüzleşme.

Sessizce gitmişti; sonsuzluğa karışmıştı. O kıpır kıpır elleri de yoktu artık. Uykusunda, acısız sızısız son soluğunu da alıp vererek terk etmişti bizi annem. Öyle demişti kardeşlerim. Gerçekten de acı çekmemiş miydi?

Ona son kez dokunduğumda buz gibiydi. Yüzü küçülmüş, kırışıklıkları yok olmuştu.

“Ellerin nerede anne?” diyemedim. Sanki “İşte burada!” derse onlara dokunamazdım ki... Bir zamanlar işlemekte çalışmakta olan ellerin kıpırtısız durduğuna dayanamazdım kuşkusuz. Onu eski elleriyle anımsamalıyım.

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

HALDEN ANLAMAK

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

İçinde yaşadığımız ekonomik kriz ve pandeminin etkileri bizleri iyice yalnızlaştırdı. Çaresizlik duygusunu çok derinden hissetmemize neden oldu. Derdimizi anlatacak, halimizden anlayan birini arar olduk. Tıpkı ünlü şair Cahit Külebi'nin “Anlarsın” adlı şiirinde dile getirdiği gibi...

ANLARSIN

Bir gece habersiz bize gel

Merdivenler gıcırdamasın

Öyle yorgunum ki hiç sorma

Sen halimden anlarsın.

Sabahlara kadar oturup konuşalım

Kimse duymasın

Mavi bir gökyüzümüz olsun
Kanatlarımız dokunarak uçalım

İnsanlardan buz gibi soğudum
İşte yalnız sen varsın
Öyle halsizim ki hiç sorma
Anlarsın

“Öyle halsizim ki hiç sorma / Anlarsın” Kendimizi bu dizelerde anlatıldığı gibi yorgun hissedip, bizi anlayan bir dost hayali kuruyoruz. Ansızın gelen, dertlerimizi ve hayallerimizi, bizi yargılamadan dinleyen bir dost arayışındayız; çünkü şehir yaşamı, empati kurma becerisini azalttığı için kalabalıklar içinde yalnızlaştırıyor bizi...

Peki nedir bu empati kurma becerisi?

Doğan Cüceloğlu, bir televizyon programında, empati kurma becerisini çok güzel anlatır: “Köy kahvesinde otururken yanıma bir adam geldi. Ondan bundan konuşurken adama; “İyi ilişkiler geliştirmek için empati kurmak gerekir.” diye kendimce akıl vermeye başladım. Adam, “Empati nedir ki?” diye sordu. “Karşınızdaki insanın yaşadığı duyguyu anlamak ve ona yardım etmek yani onun yerine kendimizi koyabilmek.” diye açıkladım. Adam yüzüme baktı. “Biz ona halden anlamak deriz.” dedi.

Köylü amcanın, halden anlamak olarak tanımladığı empati kelimesinin Türkçe karşılığı; Türk Dil Kurumu Sözlüğünde, “duygudaşlık, duyumsama, eşgüdüm” olarak verilir ve şöyle tanımlanır: “Onun için ne ifade ettiğini anlayarak başka insanların yaşam ve deneyimlerine dahil olmak.” Bu tanımdaki, “insanların yaşam ve deneyimlerine dâhil olmak” ifadesi çok önemli; çünkü paylaşarak yaşamının önemini vurguluyor.

Köy, kasaba hayatında insanlar, birbirlerinin cenaze merasimlerine, düğünlerine, kavgalarına yani yaşamına dâhil olur. Bu anları paylaşır. Bu da empati kurma becerisini geliştirir. Yaşamı kolaylaştırır. Ancak topluluğun kuralları dışına çıkıldığında da mahalle baskısına neden olur.

Şehir yaşamı ise özgürlüktür. Kimse kimseyi tanımaz, sorgulamaz...Bu cazip gelir insana...Oysa bu özgürlüğün bedeli yalnızlaşmaktır... Çünkü empati duygusunu geliştiren toplu yaşam paylaşımları azalmıştır. Mesela karşı binadan çıkan cenaze kimdir, neden vefat etmiştir, geride kimler kalmıştır, bilmezsiniz... Bilmediğiniz için de üzülmezsiniz. Öyle ki televizyon dizisinde ölen birinin cenazesini izlerken, gerçek olmadığını bile bile üzölürsünüz.

Gerçek şu ki şehir yaşamında empati kurmayı geliştirecek paylaşımlar her geçen gün azalıyor. Bizler “Ne olacak canım empati duygusu da gelişmeyi versin?” diyemeyiz; çünkü empati kuramayan insanda merhamet duygusu gelişmez. Unutmayalım ki merhamet duygusu ile beslenen vicdan; insanın davranışlarını, test ettiği bir mihenk taşıdır.

Bir kişinin hakkı olanı alırken, vicdanınız, haksızlığa uğrayan insanın üzüleceğini, kul hakkının haram olacağını size hatırlatır. Vicdanınızın sesini dinler, vaz geçersiniz. Eğer toplumda bal tutan parmağını yalar, tek doğrucu Mahmut ben miyim, gemisini kurtaran kaptan gibi bencilliği öne çıkaran ve haksızlığı hoş gören anlayış yaygınlaşırsa; suçlular ceza almazsa yani yapanın yanına kalırsa vicdan susar...

Bu en tehlikeli andır. Zamanla insanlar hayatta kalmak için vicdanlarının sesini duymamayı yani vicdanını susturmayı öğrenirler. Çünkü vicdan adaletten güç alır. Haksızlık olduğunda, vicdansızların ceza alması için mahkemeler aracılığıyla adalet aranır. Eğer mahkeme kararları, adaletsizliği perçinliyorsa, mutsuzluk kara bir duman gibi toplumun üstüne çöker... Toplumda kaos ortamı oluşur.

Her toplumun böyle karanlık günleri olur. Ancak günün en karanlık anı, güneş doğmadan önceki andır. Bu nedenle umut her zaman vardır; herkesin eşit olduğu, adil bir yargı bu umutsuzluğu umuda çevirir. Suskun vicdanlar yeniden ses verir; insanları iyiyi, doğruyu, adil olanı yapması için uyarır. Yeter ki yüreklerdeki merhamet duygusu var olsun ve empati kurma becerisi yaşama geçsin. Vicdan hemen ses verir!

Mesela gündemdeki altı yaşındaki kız çocuğunun evlendirilmesi olayını ele alalım. Toplumun büyük çoğunluğu, kız çocuğunun yaşadıklarına çocukla empati kurduğu için üzüldü ve tepki verdi. Tarikat bağlantılı az bir kesim olayı açığa çıkartan gazeteciye suçladı, olayı dindarlara saldırı boyutuna kaydırmaya çalıştı yani çocuk yok sayıldığı için empati kurma gereği duyulmadı.

Zira babanın kızını elleriyle adama teslim etmesi bizler gibi vicdanının sesini duyanları çok şaşırttı. Ancak dini yapılar önce vicdanları susturur; zira vicdan özgür iradeye giden yoldur. Doğruyu ve yanlışları belirler. Eğer tarikat gibi bir yapının içindeyseniz, doğruyu ve yanlış, hoca şeyh gibi kendinizi teslim ettiğiniz kişi belirler. Onu sözü üstüne söz söylemek günahıdır. Bu nedenle, bu yapılara laf edenler, altı yaşında seks kölesi haline getirilen kızımızı göremezler...

Maalesef bu olay sadece bu kızımızın başına gelmemiştir. Durumun ne kadar vahim olduğunu CHP'nin raporu ortaya koyuyor. Bu rapora göre 2021 de 13 bin139 kız çocuğu

evlendirilmiş, bunlardan 7 bin 199 çocuk doğum yapmıştır. Bu çocuklardan 117'si 15 yaşının altındadır. Tabi bunlar kayıtlara yansıyanlar, bir de kayıtlara girmeyen vakalar var!

Gündemdeki 6 yaşındaki kız çocuğuyla ilgili olarak mahkeme 23 Mayıs 2023'e gün veriyor ki olay unutulsun... Ayrıca anne baba ve koca tutuksuz yargılanıyor ki kaçıp kurtulsun... Bu tür örneklerin sayısı arttıkça, insanlarda adalete güven kalmaz; vicdanlar isyan eder ama duyan olmaz.

Peki ne yapacağız?

Öncelikle adil yargıyı getireceğiz. Sonra Anadolu deyiimiyle çocuklarımıza iğneyi kendine, çuvaldızı başkalarına batırmayı yani "Benim başıma gelirse ne hissederim?" sorusunu sormayı öğreteceğiz.

Bunun için çocuklarımızın özellikle dezavantajlı gruplarla ilgili deneyimleri paylaşmasına olanak tanıyan, güvenli eğitim programları hazırlamak gerekir. Çünkü şehir hayatında ailesinin korumasında okul, ev, kurs üçgenindeki çocuklar için bir bilgisayar oyunu, pamuk tarlasında çalışan akranlarından, huzur evindeki yaşlılardan, engellilerden çok daha anlamlıdır. Onları anlayabilmesi için tanınması, yaşamlarına şahitlik etmesi, empati kurma becerisinin gelişiminde önemlidir.

Mesela Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın dinlenme kampında görme engelli birine, bir hafta rehber olmak, yaşlı bakımevinde haftada bir veya iki saat eğlence tertip etmek, yaşlıların anılarını derleyip Türkçe dersinde hikâye halinde yazmak gibi çalışmalar programda yer almalı.

Çocuklarımız, akademik olarak çok iyi doktor, mühendis, öğretmen olabilirler. Ancak ülkeyi aydınlığa çıkarmak için hem akademik yeterliliği olan hem de halden anlayıp çözüm üreten insanlara ihtiyaç vardır.

Gelecek yazımızda empati kurma becerisi ve sanal dünya arasındaki bağ üzerinde konuşmak üzere hoşça kalın...

12 ARALIK 2022

EVİRİLEN KADINLIK

YAZAN: Sevgi MART GÖCEN

sevgi.mart@gmail.com

Merhaba dostlar, bu sayfalardan ilk kez sesleniyorum sizlere. Verdikleri bu fırsattan dolayı tüm Umudun Kadınları Dergisi ekibine çok teşekkür ederim. Bu yazımda, 'Evrilen Kadınlık' anlayışını konuşmak istedim sizlerle.

Hani bir masal anlatılır ya, avcı-toplayıcı toplumda, erkek egemenmiş. Kadın mağarada oturur, erkeğinin avladığı yiyecekleri getirmesini beklermiş. Gerçek bilimsel araştırmalar, o işin gerçekte öyle olmadığını koyuyor ortaya. Öncelikle şunu düşünelim, o dönemde mağara denilen yerler, öyle kapısı çelikten, duvarları örülü, sıcacık, güvenli bir yer değil. Kaya oyuklarından oluşan ve çoğu tehlikeye açık olan alanlar. Dolayısıyla, kadının, çocuklarını da kucağına alıp, sıcacık sobasının başında kocasını beklemek gibi bir lüksü yok ve en az erkeği kadar, hatta belki ondan da fazla avcılık yeteneklerine sahip olmak zorunda. Zira korumak zorunda olduğu, sadece kendi canı değil, aynı zamanda varsa kendisiyle birlikte kalan aile bireylerinin de canı.

İnsanlık daha sonra, tarımla tanışmış. Tarım işçiliği ortaya çıkmış ve kısmen yerleşik hayata geçilmiş. Bu dönem için yapılan araştırmalarda da kadınla erkeğin, hayatı eşit biçimde omuzladıklarını görüyoruz. Tarlada ekin ekip, sulama yapmaktan; ev işlerinin yürütülmesine kadar, kadınla erkek omuz omuza ve yan yana. Elbette bu süreci, devlet işlerinde de gözlemlemek mümkün. Özellikle Türk Toplumunda Tomris Katun başta olmak üzere, devlet idaresini üslenip, başarıyla yürüten çok fazla Bey ve Katun olduğunu biliyoruz.

Tarım toplumundan sonra ortaya çıkan sanayileşmeyle birlikte, bir “Normal” algısı oluşturulmuş. Çünkü sanayi demek para demek, kapitalizmin desteklenmesi ve beslenmesi demek. Oluşturulan düzende, sağlıklı, güçlü, çalışabilecek durumda olan erkek işçiler “Normal” kabul edilmiş ve bu tanımın dışında kalan herkesin, emeğine, gücüne, kişisel becerilerine hiç değer verilmemiş. Kadın da sadece cinsiyetinden dolayı, erkeğin arkasında kalmaya mahkûm bırakılmış. Toplumun devamlılığı için kaçınılmaz olan doğurganlığı, hastalık olarak kabul edilmiş. Annelik misyonu dikkate alınmamış. Erkeklerle eşit hatta onlardan çok daha fazla çalışmasına rağmen, emeği hiçe sayılmış ve çoğu zaman yarı ücret yeterli görülmüş. Kendilerine güçlü damgası vurulan erkekler, kadın üzerinde her türlü hâkimiyete sahip olduklarını düşünmeye başlamışlar ve kadın, bir birey olarak değil, fabrikada köle, tarlada ırgat, yatakta zevk nesnesi, evinde dilenirse bir anda çöpe fırlatılabilecek bir eşya olarak algılanmaya başlamış. Toplum hayatında varlığı yavaş yavaş silinmiş ve kendi hayatı üzerinde bile karar veremez hale getirilmiş. Çocuklarının hayatı hakkında hiçbir söz söyleyememiş, dayanabilirse, bir köşede yaşamış; dayanamazsa, izleri beşikteki bebeğinde, duvardaki yazmasında, mutfaktaki önlüğünde kalmış. Daha sonra onlar da silinmiş ve yeni bir kadın gelmiş yerine, döngü onun için başlamış bu kez. Ekonomik gücü elinden alınıp, bekârsa babasına, ailesine; evliyse kocasına bağımlı hale dönüştürülmüş. Zira ekonomik güç ve eğitim, bireyi kendi olma mücadelesinde güçlü yapan en değerli silahlardır. Hangi okula gidebileceğine, kaç yaşında evlendirileceğine, kiminle evleneceğine, kaç çocuk doğuracağına, bu çocukları kaç yıl arayla doğuracağına hep başkaları karar vermiş.

Geldiğimiz noktada, kadının geçirdiği evrim, ileriden geriye doğru dönüşmüş. Elbette her dönemin farklı istisnaları vardır. Ben sadece genel bir portre çizmeye çalıştım sizlere. Bugün sivil toplum hareketinde kadın varlığı, genel sayının dörtte birine bile ulaşmıyor. Siyasi hayata kadınların katılımını sağlamak için, kotalar koymak zorunda kalıyoruz. Kız çocukları, çocuk hatta bebek yaşta evlendirilmesin diye mücadele etmemiz gerekiyor. Hem kadın hem engelli iseniz, uğranılan ayrımcılık iki katına çıkıyor. Cinsel hayatınızdan, aile yaşamınıza kadar her türlü sorguya maruz bırakılıyor ve serbestçe, fütursuzca denetlenebiliyorsunuz. Bu noktada biz kadınlara düşen evrim sürecimizi tekrar tersine çevirmek; ihtiyaç duyan herkesin yanında olarak, mücadele gücünü artırmak; kız çocuklarımıza, saraylarda cariye değil, başta kendi hayatları olmak üzere toplum yaşamında katun olabileceklerini anlatmak ve onları bu bilinçle yetiştirmek. Elbette oğlan çocuklarımıza da kadınların, onların kölesi olmadığını; var olabilmenin tek koşulunun kadın ve erkeğin omuz omuza yaşadığı toplumlar olduğunu anlatmak. Kadınların gerçekten birey olarak görüldüğü, eşitliğin hâkim olduğu, özgürlüğün ayak seslerinin toplumun her aşamasında yankılandığı, çok daha adil günlere ulaşmak dileğiyle, herkese kolaylıklar.

13 ARALIK 2022

TARİHİN KADIN YÜZLERİ KENDİ HİKÂYESİNİN ÖZNESİ OLALIM

YAZAN: Aynur YURTSEVEN

MARİE GOUZE

1748 yılında Fransa'nın Güneybatısında dünyaya gelen Marie 17 yaşında sevmediği bir adamla evlendirilmiş, 18 yaşında oğlunu kucağına almıştır. Hayatını kökten değiştirecek bir şeyin umuduyla yaşar. Kocasını öldükten sonra 1770 yılında oğluyla birlikte Paris'e taşınır ve şehrin entelektüel çevrelerine katılır.

1784 yılında artık tanınan bir oyun yazarıdır. Ayrıca politik makaleler kaleme almaya başlamıştır. Özellikle Fransız sömürgelerindeki kölelik karşıtı oyun metni 'Zamore ve Mirza' büyük yankı uyandıracaktır. Ancak oyun 'Zencilerin Köleliği' adıyla 1789 yılında sadece üç kez sahnelenebilmiştir.

Kadın haklarına da odaklanan Marie boşanma hakkı ve evlilik dışı birlikteliklerin meşruluğu gibi konularda da yazar. Kadınların yükseköğrenim görmesinin mümkün olmadığı, politikaya kafalarının basmadığının düşünüldüğü, yazar olmalarının bile uygunsuz bulunduğu, kadınlara yakıştırılan meziyetlerin sadece dikiş nakışla sınırlandığı bir çağda Fransız devrimi gelip çatmıştır. Baskı, şiddet, sömürü koşullarında yaşayan kadın için hangi

çağda ve yer kürenin hangi köşesinde yaşıyorsa yaşasın, devrimin anlamı tek bir kelime ile eşdeğer tutulabilir, o da Umut... Adı artık 'Olympede Gouges' olarak anılan Marie de devrimi büyük bir coşku ve heyecanla selamlamıştır. Bu büyük ve köklü değişimin bir parçası olmaktan hiçbir zaman geri durmamıştır. Ancak kavganın sıcaklığında 'nasıl bir yeni düzen' sorusu evlerden sokaklara, işyerlerinden salonlara kadar her yerde yankılanır. Dönemin birçok aydın ve mücadeleci kadını gibi Marie de yoğun bir duygu karmaşasının içindedir. Bir yandan devrimin ilericiliğine dair inancını koruması, bu inancın kadınları ve kadın haklarını görmezden gelmesiyle sarsılır, öte yandan devrimci güçler arasında giderek derinleşen fikir ayrılıkları ve karşıtlıklar devrimin geleceğine ilişkin kaygı uyandırır. Çeşitli gruplar ve kulüpler arasında, özellikle Anayasa Dostları Topluluğu' namı diğer 'Jakobenler' (Fransız devrimi sırasında en etkili siyasi kulüptü.) ile Hakikat Dostları topluluğu' namı diğer 'Jirondenler' arasındaki çatışmalar ön plana çıkmıştır. Her iki grup da siyaset felsefecisi Jean Jacques Rousseau'nun 'Toplum Sözleşmesi' eserini temel alarak farklı yorumlar çıkarmaktadır.

1791 yılında jakobenler içlerindeki daha muhafazakâr tabanla ayrışma yaşar ve ülke çapında güçlenir, 'İnsan ve Yurttaş Hakları' Bildirgesi'ni yayınlar. Girondist'lere daha yakın duran Marie ise aynı yıl içerisinde 'Kadın ve Kadın Yurttaş Hakları' Bildirgesi'ni ve Rousseau'nun toplum sözleşmesine karşılık toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı evliliği savunduğu, kendi toplum sözleşmesini kaleme alır.

1793 yılında siyasi iktidara yükselen jakobenlerin kara listesine giren Marie'nin sonunu getiren ise memleketin kurtuluşu için üç seçenek önerdiği eseri olacaktır. Marie bölünmez bir cumhuriyet, federal bir hükümet ya da anayasal monarşi için halk oylamasına gidilmesini talep eder. Marie'yi tutuklamaya gelen komiser evinde hiçbir delil bulamayınca, Marie depoda sakladığı, henüz tamamlanmamış bir oyunu kendi elleriyle teslim eder ve tutuklanır. Yargıç Marie'nin kendini savunacak kapasitede olduğu gerekçesiyle avukat tutma hakkını elinden alır ve Marie üç ay boyunca avukatı olmadan kendi savunmasını yapar. Bu arada arkadaşları vasıtasıyla hapisshanedeyken kendi savunması denilebilecek iki metin kaleme alıp yayınlatır. İronik bir şekilde mahkeme Marie'nin bitmemiş oyun metnini delil göstererek onu karşı devrimci olmakla suçlar. İdama mahkûm edilir.

3 Kasım 1793 te giyotinin gazabıyla yüzleşir. Tarih onu şöyle anımsayacaktır: "Kadının idam sehпасına çıkma hakkı varsa, kürsüye de çıkma hakkı vardır."

Biz kadınların tarih boyunca yazgısını dinsel baskılar mı, egemen güçler mi, yoksa insandan ayırıp ötekileştiren yasalar mı belirleyecek? Bu mücadelenin sonunu yine biz kadınlar kendi hikâyelerimizin öznesi olarak değiştireceğiz. Ancak o zaman özgürleşiriz.

KADINLAR VE YILDIZLAR

YAZAN: Ergür Altan

erguraltan@gmail.com

Ruhumdaki çiçekli dalların kırılıverdiğini duyumsarım ölü bir ağacın yanı başında; gözyaşlarımı içime akıtıp gülümserim. Bazı kadınlar gülümser yas tutarken. Yas tutarken gülümseyen kadınları tabiat ana anlar en çok...

Bir tutam kumaş parçası ve birkaç dikiş iğnesiyle alırım yorgunluğumu; bluzuma küçücük bir renklilik, kederime sıcaklık bir düş. Bazı kadınlar Çingenelerin elbiselerine bakıp mutlu olur. Gönölünce dans eden kadınları Çingeneler anlar en çok...

Bir dost yüzü görmek isterim günde bir kez olsun; tutunamamış bir sokak müzisyeni, ürkek bir sokak kedisi ya da yaralı bir serçe, hiç fark etmez. Bazı kadınlar tentürdiyot taşıır çantasında her zaman. Çantasında tentürdiyot taşıyan kadınları, ruhundaki yaraya öperek pansuman yapanlar anlar en çok...

Dudağıma bir şiir konar gece yarıları; yeryüzünde barınamamış mısralar fısıldarım gökyüzüne doğru. Bazı kadınlar için gökyüzü kutsal bir kitaptır. Gökyüzünü kutsayan kadınları Küçük Prens anlar en çok...

Ne zaman bir yaprağı usulca okşasam, kendiliğinden çıkıp geliverir bir kelebek ve üç günlük ömrünün bir gününü bana ayırır. Ah, siz vakitsizlikten şikâyet edenler! Bazı kadınlar ömürlerinin üçte birini kelebek olmaya özenen kimsesiz çocuklara adar. Körpecik can parçalarını nefesleriyle ısıtan kadınları kimsesizler mezarlığında gömülü olanlar anlar en çok...

Para biriktirmek, ev almak ve uzun yaşamak gibi bir derdim yok benim. “Samimiyet” diyorum size, en büyük servettir. Bazı kadınlar samimiyeti sözcüklerde değil, seslerde, dokunuşlarda, bakışlarda bulur. Samimiyeti önemseyen kadınları, kendilerine ninni mırıldanırken uyuyup kalanlar anlar en çok...

İncitilmişliklerin gelir aklıma olur olmaz; bir defter, bir kalem, bir de semaver tanıklık eder sızılı hikâyesine bir kadının. Bazı kadınlar semaverlerinde çay değil, sızılarını demler. Sızılarını demleyip, solgun defterlere süzüveren kadınları Frida anlar en çok...

Bir kızım var, derim ki ona, “Yavrucağızım benim, karıncayı incitmeyenlerden değil, bir çay kaşığı şekeri karıncadan esirgemeyenlerden ol ömrün boyunca.” Karıncalar gelir evimize misafirlige ve canımızın içindedir yeri her birinin. Bazı kadınlar bir karıncanın varlığında keşfeder

hayatın sırrını. Hayatın sırrını keşfeden kadınları bir karıncaya bakınca gözleri dolanlar anlar en çok...

Yalnızlık da güzeldir ve kitap okurken yalnız olduğumu düşünmem hiçbir zaman. Bütün sözcükleri yeniden tanımlarım dolu zamanlarımda. Bazı kadınlar yalnızlığı yeniden tanımladıklarında yalnız olmadıklarını bilir. Sözcükleri yeniden tanımlayan kadınları kendileri anlar en çok...

Yaşlanmak değil, mızıka çalamamak derttir bana; çıplak gözle görülebilen binlerce yıldızdan sadece birkaçına isimleriyle seslenebilmek derttir. Bazı kadınlar bir yıldız gibi kayıp geçer aranızdan. Ah, böyle kadınları bilmem ki kim anlar...

Bir dilek tutunuz efendim; isimsiz bir yıldızım bugün ve ruhumda binlerce yıldız ağlar...

BİLİM DÜNYASINDA BU AY ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar hepimize. Yepyeni bilim haberleriyle sizlerleleyiz.

Uzmanlar günde iki litre su içilmesine gerek olmadığını söylüyor

Yeni bir araştırmada, günde sekiz bardak su içilmesi tavsiyesinin vücudun ihtiyaçları açısından çok fazla olabileceği tespit edildi.

İskoçya'da Aberdeen Üniversitesi'nden araştırmacılar günde iki litre su içilmesi tavsiyesinin genellikle ihtiyaç duyulandan fazla olduğunu söylüyorlar. Science Dergisi'nde yayımlanan araştırma günlük su ihtiyacının bir bölümünün zaten gıdalardan alındığını hesaba katıyor. Bu yüzden bilim insanları günde 1,5 ila 1,8 litre su tüketmenin yeterli olacağı kanısında.

Aberdeen Üniversitesi'nden Prof. Dr. John Speakman, verdiği demeçte günde iki litre hesaplamasının, küçük bir yanlışlıktan kaynaklandığını söylüyor. Speakman bunu şöyle açıklıyor: "İçmemiz gereken su, sindirmemiz gereken toplam su ile yediklerimizden aldığımız su miktarı arasındaki farktır. İnsanların ne kadar gıda tükettiğini tahmin etmenin yolu, insanlara ne kadar yemek yediklerini sormaktı. İnsanlar ne kadar yemek yediklerini azımsadıkları ve eksik bildirdikleri için tahmin yanlış yapıldı; bu nedenle ihtiyaç duyulan su miktarı da abartıldı."

Ancak yeni araştırma için bilim insanları dünya çapında işbirliğine giderek geniş bir nüfusu kapsama aldılar. Araştırmacılar 23 farklı ülkeden, 8 günlük ile 96 yaş arasındaki 5 bin 604 kişiyle çalıştılar. Kararlı izotop tekniği adı verilen yöntemi kullanan bilim insanları, insanların içtikleri suyun içindeki hidrojen molekülünü kararlı izotopu olan döteryum (ağır hidrojen) ile değiştirdiler. (İnsan vücudunda bulunan döteryum tamamen zararsız bir element.) Suyun vücutta ne kadar çabuk

sindirildiğini bulmak için ekstra döteryumun ne kadar hızlı atıldığını incelediler. Buna göre hızlı su devri yapan insanlar daha fazla su içiyordu.

Araştırma, sıcak ve nemli ortamlarda ve yüksek rakımlarda yaşayanların yanı sıra sporcular, hamile ve emziren kadınlarında hızlı su devirleri olduğunu buldu.

Su devrinde en önemli etkense vücudun yaktığı enerji miktarıydı. En yüksek değerler, günde ortalama 4,2 litre suyla 20-35 yaş arası erkeklerde gözlemlendi. Bu miktar, yaşla birlikte azalıyordu ve 90'lı yaşlarındaki erkekler için günde ortalama 2,5 litreye iniyordu.

20-40 yaş arası kadınların ortalama devir miktarları 3,3 litre iken; bu rakam 90 yaşında 2,5 litreye düşüyordu.

Prof. Dr. Speakman, "Birçok gıda hâlihazırda su ihtiva ettiğinden sadece yemek yiyerek önemli miktarda su sağlanır" diyor. Prof Dr.Speakman, su devrinin doğrudan içilmesi gereken su miktarı demek olmadığını söylüyor.

"20'lerindeki bir erkeğin bile 4,2 litre su içmesine gerek yoktur. Bu değer yüzde 15'ini vücut yüzeyinden yapılan su alışverişi ve metabolizmadan üretilen su oluşturuyor. Gereken günlük su tüketimi miktarı ise 3,6 litredir. Birçok gıda hâlihazırda su ihtiva ettiğinden sadece yemek yiyerek önemli miktarda su sağlanır."

Bu çalışma, hepimizin sekiz bardak su içmesi gerektiğine dair ortak önerinin çoğu durumda çoğu insan için muhtemelen çok yüksek olduğunu ve su alımı için 'herkese uyan tek bir reçetenin bu verilerle desteklenmediğini gösteriyor. "

Düşükten hemen sonra hamile kalmak 'riskli' değil

Gerçek sağlık verilerine dayanan yeni bir araştırma, düşük yapan ya da kürtaj yaptıran bir kadının bir kaç ay içinde yeniden hamile kalmasının, şimdiye kadar düşünüldüğü gibi riski artırmadığı sonucuna vardı.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) şu anki tavsiyesi kadının bedenine toparlanma fırsatı vermek için düşükten ya da kürtajdan sonra yeniden hamile kalmak için en az altı ay beklenmesi yönünde.

Fakat Plos Medicine adlı tıp dergisinde yayımlanan ve 72 bin hamileliğe ilişkin verilerin analizine dayanan bir araştırma, düşükten ve kürtajdan kısa süre sonra hamile kalmanın riskli olmayabileceğine işaret ediyor.

Bebeklerini kaybeden kadınları destekleyen gönüllü kuruluş Tommy, düşük yaptıktan sonra kendisini yeniden hamileliğe hazır hisseden bir kadının, tıbben başka bir sebep olmadıkça gebe kalmayı deneyebileceğini söylüyor.

Norveç'te yapılan son araştırma, 2008 ile 2016 yılları arasındaki 72 bin hamileliği inceliyor ve düşükten ya da kürtajdan sonraki bir kaç ay içinde hamile kalmak ile altı ay sonra hamile kalmak arasında önemli bir fark görülmediğini raporluyor.

Norveç araştırmasını yürüten uzmanlar WHO (Dünya Sağlık Örgütü) tarafından verilen tavsiyenin bu veriler ışığında gözden geçirilip güncellenmesi gerektiğini, tıbben gerekmedikçe bazı çiftler için yeniden hamile kalmayı denemek için altı ay beklemenin çok uzun olabileceğini söylüyorlar.

Uzmanlar her durumda kadının genel sağlığının iyi olmasının hamile kalma şansını artırdığında hemfikirler.

Hamile kalmayı deneyen kadınlara ayrıca gebeliğin 12.haftasına kadar folik asit takviyesi almaları da tavsiye ediliyor.

Folik asit bebeğin beyin, omurilik veya omurga bozukluklarıyla doğma riskini azaltıyor. Hamilelikte düşük yaklaşık her beş kadından birinin yaşamları boyunca bir kez yaşayabildiği bir durum ve genellikle sebebi bulunamıyor.

Bu nedenle bir kez düşük yaptıysanızda genellikle bir sonraki hamileliğin başarılı olması ihtimali yükseliyor. Art arda düşük vakaları çok daha nadir görülüyor. Önemli bir başka faktör ise duygusal sağlık...

Uzmanlar, bazı çiftlerin kendilerini yeniden hamileliğe fiziksel ve duygusal olarak hazırlayabilmek için zamana ihtiyaç duyabildiğine de işaret ederek, kişisel tercihlerin de önemli olduğunu vurguluyorlar.

Alzheimer'ı yavaşlatan ilacın 'klinik deney' sonuçları açıklandı

ABD'li bir ilaç firması, San Francisco kentinde düzenlenen bir tıp konferansında ve hakemli bir tıp dergisinde Alzheimer'ın erken teşhisinde hastalığı yavaşlatacak ilacın Faz 3 sonuçlarını açıkladı.

Firma yaptığı açıklamada bir tür antikör tedavisi olan ilacın beyinde Alzheimer hastalığına neden olan 'amyloid proteininin' yoğunlaşmasını azalttığını vurguladı.

Clarity AD adlı klinik deneye, Alzheimer hastalığına bağlı hafif bilişsel bozukluk veya hafif bunama olan ve yaşları 50 ila 90 arasındaki 1795 kişi katıldı. 898 kişiye ilaç verilirken 897 kişiye placebo (etken madde bulunmayan) ilaç verildi.

Deneyden elde edilen 'ilk' sonuçlara göre; etken maddeli ilacı alan kişilerde, hafıza ve düşünme işlevlerindeki düşüşün yavaşlatıldığı, 18 ay boyunca işlev görebildiği ve ayrıca insanlara günlük aktivitelerde yardımcı olduğu belirtildi.

Amyloid proteini, Alzheimer olan kişilerde beyindeki nöronların etrafında birikerek yığılmaya neden oluyor ve hastaların hafıza ve düşünme işlevlerini yavaşlatıyor. Ancak antikör içeren ilacın kullanımında nöronların etrafında biriken amyloid proteini yığınları dağılıyor ve hastalık yavaşlıyor.

İngiltere Alzheimer Araştırmaları Kurumu Direktörü Susan Kohlhaas, ilaçla ilgili “Bu heyecan verici bulgular, demans araştırmaları için ileriye doğru atılmış büyük bir adımı temsil ediyor ve Alzheimer hastalığı olan insanlar için yeni bir çağın habercisi olabilir. Bu, bir ilacın klinik deneylerde hem beyindeki hastalığı azalttığını hem de hafızadaki düşüşü yavaşlattığını ilk kez kanıtıyor” ifadelerini kullandı.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle umutla kalın.

17 Aralık 2022

KİTAP OKUMAK HAYAT KURTARIR

YAZAN: Zehra MAVİŞ

zehrasyhun97@gmail.com

Merhabalar değerli okurlarım, bugün sizlere kitap okumanın faydalarından ve hayatımıza getirdiği pozitif özelliklerden bahsedeceğim

Kitap okumak insanların sıklıkla yaptıkları bir aktivite... Bazı insanlar kitap okumayı bir hobi gibi düşünebilir. Kitap okumak sizleri başka dünyalara götürebilir. Belki hiç görmediğiniz bir yeri kitaplardan öğrenerek o yeri gezmiş kadar olursunuz. Mesela, Gülden Dayıoğlu'nun ‘Efsaneler Ülkesi Çin’e Yolculuk’ kitabını okuduğumda Çinlilerin nüfusu azaltmak için sadece tek bir çocuk yaptıklarını, anne ve babaların çalışmak zorunda olduğunu, ailelerin çocuklarını nine ve dedelerine bırakmak zorunda kaldığını ve ikinci çocukta ailelerin hapse girdiğini bu kitabı okuduğumda öğrenmiştim.

Dil becerilerinizi geliştirir.

Kitap okuyan bir kişinin kelime dağarcığı, okumayan birine göre çok fazla gelişir. Öğrendiği kelimeleri de günlük hayatında gerek konuşma dilinde gerekse yazı dilinde kullanarak kendini daha farklı şekillerde ifade edebilir. Kelime dağarcığı güçlü olan biri söz sanatlarını ve edebi dili daha iyi şekillerde kullanabilir. Mesela söz sanatlarını veya deyimleri çok iyi kullanamadığımı fark ettim yazı yazarken. Orhan Kemal'in ‘Hanımın Çiftliği’ romanını okuduğumda atın yerine eşşegi bağlamak deyimini öğrendim. Kitapta Güllü, Zaloğlu Ramazan’la evlenmek istemiyor. O kendisini Zaloğlu'nun Bey olan dayısı Muzaffer’e lâıyk görüyor ve “Atın yerine eşşegi bağlamam” diyerek “zengin varken fakiri ne yapayım” demeye çalışıyor. Artık bu deyim kolay kolay unutmam.

Bir de kitap okurken noktalama işaretlerinden virgölün nasıl kullanıldığını daha iyi öğrendim. Daha çok İngilizce kaynaklar okuduğum için İngilizce'nin noktalama işaretleri üzerinden örnekler vereceğim. Virgölü bağlaçlardan önce kullanırsak daha doğru bir yazım kuralı oluyor. Örneğin; 'seni seviyorum, çünkü sen çok çalışıyorsun.' Çünkü'den önce virgölü kullandım ve daha doğru bir kullanım oldu.

Kitap okuyan bir kişi aynı zamanda çok iyi yazılar da yazar. Kitaptan öğrendiklerini yazıya daha iyi aktarabilir.

Bilgi birikiminizi artırır.

Dünyada en büyük sorun insanların yeni bir şeyler öğrenmek için kendilerini geliştirmek istememesi. Öğrendiğimiz bilgiler sayesinde kendimizi geliştirir ve bir bilgi tabanına sahip olabiliriz. Yeni bir bilgi öğrendiğimde çok ama çok mutlu oluyorum. Kültürlü bireyler haline gelirsek dünyaya daha farklı bir pencereden bakabiliriz diye düşünüyorum. Örneğin; Erdem Sabih Ala'nın 'Padişahlar da ağlar Kanuni' romanını okuduğumda, Pargalı İbrahim'in Kanuni uyurken idam edildiğini öğrenmiştim. Ayrıca bilgi hata yaptırmaz. Sokrates'in çok güzel bir sözü var. Ünlü Yunan filozofu der ki "Güçlü karakterli insanlar fikirleri, orta karakterli insanlar olayları ve zayıf karakterli insanlar da insanları tartışmayı tercih eder." Güçlü karakterli olduğum için fikirleri tartışmayı tercih ediyorum. Aslında muzdarip olduğum bir husus da şu: kültürlü, bizleri geliştirebilecek insanların bir elin beş parmağını geçmeyecek kadar az olması beni çok üzüyor. Genellikle kültürlü insanlarla vakit geçirmeyi çok seviyorum. Boş, lüzumsuz sohbetler bana göre değil. O yüzden çok kültürlü ve iyi niyetli insanlara hayatımızda ihtiyacımız var. Benim için kendini geliştiren bir insan hazine gibidir. Onları kaybetmeyi gerçekten istemem.

Stresi azaltır ve sizi rahatlatır.

Hayatımda insanlara güvenmektense kitaplara güvenmeyi tercih ederim. Kitaplar sizin bu hayattaki tek dostunuzdur. Sizi satmaz, size huzur verir. Üzüldüğüm zamanlarda kitap okuyarak stress seviyemi azaltırım. Örneğin; Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın 'Gulyabani' romanını okuduğumda çok eğlenmişim. Kendimi periler dünyasında bulmuştum. Romanın gerçek dışı öğeler içermesi stresimi azaltmıştı. Genelde uyurken kitap okumayı tercih ediyorum. Uykumu düzenliyor. Beni sakinleştiriyor. Onlar benim en yakın sırdaşlarım.

Hayal gücünüzü güçlendirir.

Kitap okuyarak daha iyi hayal kurabiliyorum. Mesela Emily Brontë'nin 'Uğultulu Tepeler' romanını okuduğumda Headcliff karakterinden çok etkilenmişim. Bu karakter çocukluğunda evlatlık aile tarafından kötülük görmüş ve büyüdüğünde intikam alıyor. Malum ben de yazı yazma derslerimde intikam temalı konuları işliyorum. Yazdığım bir hikayede karakterime bir ton kağıt

yedirtmiştim. Amacım kızın ailesinden intikam alarak onları daha iyi birer aile yapmaktı. Gerçekten hikaye yazmak hayal gücümü müthiş artırdı. Daha da yazmaya devam edeceğim

Eğer biri size “kitap oku” diyorsa lütfen onun sözüne kulak verin. Kitap okuma alışkanlığını annem ve edebiyat öğretmenlerim sayesinde kazandım. Anne çocuğuna küçük yaştan itibaren okursa, alışkanlık kazanmış olur. Bir de kitap okumak aslında günlük yapmamız gereken bir rutin haline gelmeli. Su içmek gibi daha fazla kitap okumalıyız. Kitap okuyanlar hayatın her alanında daha fazla başarılı olurlar diye düşünüyorum. Okumak gibisi yok, okuyun, daha fazla okuyun ki cehaleti birlikte yenelim. Umarım faydalı olabilmişimdir.

Sevgiyle kalınız.

14 ARALIK 2022

ROL MODELLERİMİZ

KONUK: Hanife ÖZCAN

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

Şule: Sevgili Umudun Kadınları dinleyenlerimiz, sizlere Ankara’dan sesleniyoruz. Telefonun ucunda Çanakkale’den bir arkadaşımız var, Hanife Özcan. Hanife hanımı internette bir haber üzerinden duymuştuk ve aradık, taradık, gönüllülerimiz sayesinde kendisini kısa sürede bulduk. Uzun zamandır görüşüyoruz fakat sohbet etmek, bugüne kısmet oldu. Hoş geldiniz Hanife Hanım. Sizi kısaca tanıyalım isterseniz.

Hanife: Hoş buldum. Çanakkale’nin Bayramiçi İlçesinde yaşıyorum. 70 yaşındayım, eşimi erken kaybettim. Hayat mücadelem biraz sert ve ağır geçti. Çiftçilik yapıyorum. Yaptığım sabunların getirisi oluyor.

Şule: Okula gittiniz mi?

Hanife: Ortaokuldan terkim.

Şule: Eşinizi ne zaman kaybettiniz? O ne iş yapıyordu?

Hanife: 1998 yılında kaybettim. SSK’dan emekliydi. O zamandan beri mücadeleme devam ediyorum.

Şule: Çocuğunuz var mı?

Hanife: İki tane çocuğum var. İkisini de okuttum, evlendirdim, üç tane torunum var.

Şule: Eşinizin maaşı size kaldı değil mi?

Hanife: Evet, aynı zamanda benim de maaşım var.

Şule: Çiftçilik yapmaya ne zaman başladınız?

Hanife: Eşim sağken yavaş yavaş başlamıştım, çocukların eğitimine katkı olsun diye. Eşimi kaybettikten sonra bu işlere daha da çok yöneldim. Babadan kalma arazilerim var.

Şule: Arazilerde neler ekiyorsunuz?

Hanife: Bir kısmında zeytin, bir kısmında da 'Bayramiçi Beyazı' dediğimiz nekdari, boş arazilerde de kavun, karpuz, biber, domates var. Soğan, sarımsak ekim. Toprakla uğraşmayı seviyorum. Bunlar beni oyuyor.

Şule: Çok da güzel yapıyorsunuz. 70 yaşında böyle dinç bir ses duymak, bizi de umutlandırıyor.

Hanife: Hayat, "ayakta duracaksın" dedi mi duruyorsunuz.

Şule: Kadınlardan ne kadar güzel ifadeler duyuyoruz. Yaptığınız bu işlerden para kazanıyor musunuz, yoksa size yetecek kadar mı var?

Hanife: Para kazanıyorum tabi.

Şule: Soğan, sarımsak işleri yeni mi başladı?

Hanife: O sadece eve yetecek kadar var.

Şule: Sabun yapma olayı nasıl oldu?

Hanife: Atadan, dededen zeytinlerimiz var. Kendi sabunumuzu ateşte kaynatarak yapar ve kullanırdık. Daha sonra İstanbul'da bir arkadaşla tanıştım. "Soğuk sistem sabun yapmayı biliyor musun?" dedi. Öğreneceğimi söyledim. Araştırdım ve oradan başladım. Üretilip pazara çıkarmak, başka yoğun işlerimden dolayı zor oluyordu. Eşimi kalp krizinden kaybettikten sonra bu işlere daha çok yoğunlaştım. İnsanlar birbirlerine yaptıklarını tavsiye diyorlar. Beğenenler arıyorlar. Araştırmayı severim, daha fazla ne yapabileceğimi sorgularım. Bu iş de yavaş yavaş devam ediyor.

Şule: Sıcak, kaynatılarak yapılan sabunun nasıl yapıldığını tarif eder misiniz? İçine neler konuyor?

Hanife: Yerel olarak ateşte yapılır. Ana maddesi kostiktir, kimyasaldır. Ben çocukken, makine olmadığı için çamaşırlarda, banyo ve ev temizliğinde kullanılırdı.

Şule: Kaynattığınız sabunu nasıl katı kıvama getiriyorsunuz, kurutuyor musunuz?

Hanife: kostik maddesini belirli aralıklarla ilave edersin. Ustalık gerektiren bir iş. Bu madde, zeytinyağını katı bir sabun haline getirir.

Şule: Soğuk sabun nasıl üretiliyor?

Hanife: Çırpılarak yapılır. Miksere benzer, matkap gibi bir karıştırıcı var. Isı görmeden yapılıyor. Kül suyu kullanıyoruz. Kül suyuyla çocukluğumuzda beyaz çamaşırlar kaynatılırdı. Kül suyuyla sabun yapmak için bayağı uğraştım. Bilgi yok, büyüklerime sordum. Anneme soruyorum, "Kızım annem yapardı ama bilmiyorum" diyor. Ufacık bir bilgi bile insanın hayatını değiştiriyor. Yaşlı bir dal parçasıyla çırpmayı öğrendim.

Şule: Sadece kül suyu ve zeytinyağı mı katıyorsunuz? Kostik konuyor mu?

Hanife: Kül suyuyla yapabildim ama kuruması çok geç oldu. Dayanıklılığı az oldu, hemen gevşedi. Suyla temas edince kendini bıraktı. Son zamanlarda ateşte yaptığımız sabuna koyduğumuzun üçte biri kadar kostik serpiştiriyorum. O zaman dayanıklı oluyor.

Şule: Bazı sabunlarla elimizi yıkadığımızda, kuru kalabiliyor. Bazıları da çok ıslak oluyor. Satın aldığımız yerler diyor ki “Bu daha doğal olduğu için böyle ıslak oluyor.” Bunun doğruluk payı nedir?

Hanife: Tam bilemiyorum ama suyla temas ettiğinde çabuk gevşiyorsa, doğruluk payı vardır.

Şule: Sizin yaptığınız sabunlarda koku oluyor mu?

Hanife: Eğer bir sabun kokuyorsa ve renkliyse, onda kesinlikle kimyasal vardır. Yapay bir kokudur. Doğal kokuyu ve rengi kabul etmez kimyasal olunca.

Şule: Beyaz sabunların da zeytinyağından dolayı kendine özgü bir kokusu oluyor değil mi?

Hanife: Evet ama marketlerde satılan sabunlar nasıl buram buram kokar. Onlar kimyasal katkı ve kimyasal kokulu.

Şule: Sabunlarınıza lavanta gibi bir şeyler katıyor musunuz?

Hanife: Kil katıyorum. Saç ve vücutta kaşıntı ve alerji olanlar için. Kükürt katıyorum, ciltteki sivilce ve egzema için. Alıcısı olsun diye farklı katkılar kullanmak istemiyorum. Bu saatten sonra Pazar oluşturmak gibi bir derdim yok. Beğenilmesi ve yararlı olması daha önemli benim için.

Şule: Siz onları nasıl satıyorsunuz, alıcı bulabiliyor musunuz?

Hanife: Birbirlerine tavsiye ediyorlar, “Hanife Hanım’ın sabunlarını ve şampuanlarını kullanın.” diyorlar. Bir polis geldi, eşinin cilt sorunları varmış. Sipariş üzerine yapıyorum. Hatunların saçları boyalı olduğu için kül suyu kimyasalı reddediyor. İkisi birbirleriyle kavga ediyorlar o zaman.

Şule: Şampuanı nasıl yapıyorsunuz?

Hanife: Bir ölçü kül suyu, bir ölçü yağmur suyu, gliserin ve kil koyuyorum, koku koymuyorum. Kaloriferden akan yağmur sularını biriktiriyorum.

Şule: Boyalı saçlar için ne yapmak gerekiyor?

Hanife: Bilmiyorum. Doğal ürünler kullanan anneler, bebeklerine ve çocuklarına kullanıyorlar. Kanseri hastaları da çok talepte bulunuyor artık.

Şule: Bu sabun ve şampuanları almak istesek, size nasıl ulaşacağız? Dinleyicilerimiz de merak ederler.

Hanife: Telefonla ulaşabilirler. İnsanlar birbirleriyle paylaşıyorlar. Bir Pazar oluşsun diye yapılmadı bu. Çanakkale’de çok girişken bir arkadaşım var. Çay içiyorduk. Elinde kamera ve mikrofon olan iki genç geldi. Haber peşinde koşturuyorlar tabii. Arkadaşım, “Gelin gelin esas haber burada.” deyince, öyle haber oldu bu. Bu haber bazen internette dönüyor, paylaşıyorlar. O şekilde bana ulaşıyorlar. Zaman buldukça etraftaki tohum takaslarına katılıyorum. Davet aldıkça kadınların pazarlarına katılıyorum. İnsanlara yararlı olmayı seviyorum. Doğal ve kadim bilgileri gençlerin kulakları duysun, onlara tavsiye ediyorum. Evimde sadece tuvalette deterjan kullanılır. Çamaşır da dâhil başka deterjan kullanılmaz. Kül suyunu tezgâha koyarım ve sürekli onunla temizlerim.

Şule: Sararma oluyor ya onları da gideriyor mu kül suyu? Öyle bir takıntımız var.

Hanife: Karbonatla ya da sirkeyle kül suyunu karıştırıyorum, o sarılıkları gideriyor.

Şule: Daha önce telefonla konuştuğumuzda, deterjanlara karşı olduğunuzu, insanların önerdiklerinizi çok kullanmadıklarını söylemiştiniz.

Hanife: Bilgi almak isteyen insanları bilgilendirmeye çalışıyorum. Gençler pek dikkate almıyor. Ne kadar çok insana ulaşırsam, kardır.

Şule: Her ne kadar para kazanmak için değil de emeğinizin karşılığını almak ve insanlara yararlı olmak için bu işi yapsanız da fiyatlarla ilgili bilgi verebilir misiniz dinleyicilerimize?

Hanife: Bir sabun yaklaşık 100 gram geliyor, kare ve dikdörtgen şeklinde. 12-15 TL. Arasında değişiyor. Şampuanın bir kilosu 50 TL. Size tarif edeyim, bunu herkes yapabilir. Bulduğunuz külü bir kaba koyun. Koyduğunuz külün iki katı kaynamış, mümkünse kalorifer ya da yağmur suyu olsun, kalın bir kaba koyun. Pet şişeyi deler. Üzerine kömürleri çıkar. Bununla tatlı bile yapabilirsiniz, karbonat yerine geçer. Mutfak ve ev temizliğinde, çamaşırda yumuşatıcı olarak, çamaşır makinasında kullanabilirsiniz.

Şule: Külü nereden bulacağız?

Hanife: Şehirde nereden bulabilirsiniz bilmiyorum ama simit ve ekmek fırınlarından alabilirsiniz. En yakın bir köye gitseniz, bir çuval kül bulabilirsiniz.

Şule: Ürünleri adrese nasıl gönderiyorsunuz? Kargoyla anlaşmanız var mı?

Hanife: PTT kargoyla ödemeli olarak adrese gönderiyorum.

Şule: Fiyatlar da oldukça uygunmuş.

Hanife: İnsanlar analarımızdan, ninelerimizden ne gördülerse, araştırsınlar, kadim bilgilere kulak versinler derim ben. Çünkü insan sağlığını tehdit ediyor kimyasallar.

Pandemiden sonra hepten şaşırdı insanlar. Hijyen takıntısı var. Kullandıkları deterjanlar, dezenfektanlar, mikroplardan daha zararlı.

Şule: Ne kadar güzel, doğal bir yaşam sürüyorsunuz. Siz dergimizi de okuyorsunuz. Biraz da bu konuyla ilgili konuşalım.

Hanife: Derginizi you tubeden beğeniyle izliyorum. Bulduğunuz araştırmacılar güzel bilgiler veriyorlar.

Şule: Dergimiz aracılığıyla birçok kişiye ulaşacaksınız. Amacınız para kazanmak değil ama doğru ve doğal bilgilerin yayılması kesinlikle çok kıymetli.

Hanife: Oldukça modern görüşlüyümdür ama dindarımdır da. Herkes kendince dindardır. Kuran-ı Kerim'in Türkçesini okurum. "Bilgiyi sen kendi bildiğine mi öğrettin, bilgiyi sakınanlar için ben bildirmeseydim bilir miydin? Bildiğini neden paylaşmıyorsun?" diyor. Bilgi paylaşılmalı.

Şule: Modernlik ayrı, dindarlık ayrı. Bunun dengesini kurmak çok önemli.

Hanife: Tabii. Sapla samanı birbirine karıştırdılar başka mesele. Fikirlerimi kabul eden insan sayısı oldukça düşük. İnsanlar, "Ne diyorsun be kadın?" der gibi bakıyor. Bilgiyi isteyene vermeye karar verdim birkaç senedir. Orta yaştaki insanlar, anam da ninem de böyle yapardı fikrine geliyor ama gençlerin hiç fikri yok.

Şule: Çok sayıda bilgi ve bilgi kirliliği bar tabii. Biz de uygun bulduk, dergimiz adına talep ettik ve kabul ettik bu bilgiyi. Şiir yazar mısınız, okur musunuz?

Hanife: Vakit buldukça okurum. Gözlerim kataraktan dolayı ameliyat istiyor. Yoğun okuyamıyorum. Facebookumda abur cubur bilgiler yoktur. Bana hitap eden birkaç kadim sayfa var. Onlardan gelen yazıları okurum. Çok boş vaktim olmuyor. Sabun, ekme dikme işleri yapıyorum.

Şule: Sabun yapmak çok zaman alıyor mu?

Hanife: Yarım gününü alıyor insanın.

Şule: Yarım günde kaç sabun üretebilirsiniz mesela?

Hanife: Kazanım 14 kilo yağ alıyor. Çırpıcım fabrikasyon değil. İnsanların taleplerine göre yapıyorum. Geçen yıl safranın mor yapraklarını koydum, bu çok talep ve beğeni aldı. Bu sene safran yok. Kükürtlü ve killi yapıyorum. Bilinen otlardan koyduğum zaman, benim kafam, "Bu insanın sağlığına faydalıdır." demiyor. Biri biberiyeli istedi, yaptım ama benim "olur" dediklerimi öldürüyorum.

Şule: Tabii insan neyi biliyorsa, onu hayata geçirmek istiyor. Talepler de farklı farklı. Dergimiz adına sizi tanımak çok güzeldi. Umarım yüz yüze de tanışırız. Son olarak söylemek istediğiniz bir şey varsa, onu da alıp veda edelim.

Hanife: Herkese sağlıklı, huzurlu yaşamlar, selam ve sevgiler ama dikkat ederek. Bu piyasa insanları öldürüyor.

Şule: Çok güzel bir mesajla Rol Modellerimiz köşemizin sonuna geldik sevgili dinleyenlerimiz. Bir sonraki Rol Modellerimiz köşemizde bakalım kimleri ağırlayacağız? Hoşça kalın. Çok teşekkür ediyoruz.

18 Aralık 2022

ANLAMAK ANLATMAK İÇİN YAŞAMAK GEREK

YAZAN: Aynur YURTSEVEN

Alışverişe gitmek üzere otobüse bindim. Araç ağzına kadar doluydu. Her zaman olduğu gibi engellilere ayrılmış yerlerde engelsizler oturduğu için ben bir engelli olarak savrula savrula gidiyordum.

Bir sonraki durakta iki kadın bindi. Biri sürekli sallanıyor, değişik sesler çıkarıyordu. Yolcuların bazıları rahatsız olduklarını ifade edince kadınlar inmek zorunda kaldı; ben de arkalarından üzüntüyle indim. Sonra yanlarına gidip onlarla tanışınca, annesi anlatmaya başladı.

Hiç çocuklarının olmayacağını öğrendiklerinde eşiyle birlikte çocuk yuvasına başvuruyorlar. Bütün istenilen özellikler tamam olunca bu kız çocuğunu alıyorlar adını Rüya koyuyorlar. “Rüyalarımız gerçek oldu” diye seviniyorlar. Çocuk büyüdükçe sağlık sorunlarının olduğu ortaya çıkıyor. Doktora gittiklerinde Rüya’nın otistik olduğu anlaşılıyor.

Anne baba için durum değişmiyor ve çocuklarını daha çok seviyorlar. Anne yalnızca bir gün kendileri öldüklerinde Rüya’ya ne olacağının kaygı ve korkusunu yaşıyordu. Onların yokluğunda bu çocukları kim sahiplenecekti?

Evet o bir otistikti ama böyle olması kuşkusuz onun seçimi değildi. Aileler ilkin bu durumu kabullenmekte zorlansalar da zamanla her şeyi kabullenip yola devam ediyorlar.

“Ah arkadaşım ah! Bunları anlatmak, bu sorunların nasıl çözüldüğünü ölmeden önce görmek isterim. Beni anlamak için yaşamak gerek” demişti Rüya’nın annesi.

‘Umudun Kadınları’ dergisi olarak, devlet büyükleri ve yerel yönetim yetkililerine sesleniyoruz; gelin bu sorunların çözümü için hep birlikte hareket edelim; sorun hepimizin, öyle değil mi?

DENGEDDE KALMAK

SÖZLERİN ESİRİ

YAZAN: Psikolog Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

‘Davranışa yansımayan hiçbir şey gerçek değildir.’ (Erich FROMM) Ne güzel söylemiş Erich Fromm. Acaba biz bu söze ne kadar uyabiliyoruz?

Ben bir kamu kurumunda çalışırken, oldukça güzel konuşan, hatırı sayılan bir görevli olan erkek arkadaş, “Kadınları kandırmak çok kolay. Seni seviyorum diyorsun, hemen inanıyorlar ve sana bağlanıyorlar,” demişti. Bu cümle bende şok etkisi yaratmıştı. Her şeyden önce ben bir kadındım. Hemcinsimle ilgili nasıl böyle acımasız bir genelleme yapılabilirdi? Söyleyiş biçimi çok kabaydı. O günden sonra onunla yakın bir ilişki kurmadım. Yalnız bu sözün üzerinde uzun uzun düşünmekten kendimi alamamıştım.

Çok sevdiğim bir arkadaşım, eşi onu fena bir biçimde dövdüğü için ayrılmaya kalkmıştı. Birkaç gün sonra baktım ki evin koltuklarını değiştirmiş eşi. Özür dilemiş ve barışmışlar. Dayanın bıraktığı psikolojik izler, yeni koltuk takımıyla silinebilecek miydi? Silinemedi de. ‘Bir daha yapmayacağım’ defalarca söylendi ve aynı davranış tekrar tekrar yapıldı, sonunda ayrıldılar. Bu yaşanan örnekte, şiddetin karşılığı koltuk almak olamazdı. Olsa olsa tedavi olmak gibi bir eylem olabilirdi. Bu sadece bir örnek. Bunun gibi yüzlerce olay yaşanıyor. Şiddet sonrası balayı şeklinde tanımlanan bir durum... ‘Sana söz veriyorum bir daha yapmayacağım. Elim kırılıyorsa da sana vurmasaydım. Seni çok seviyorum.’ İnsan neden davranışa bakmaz da bu sözlerden etkilenir?

Yakın bir dostumla sözlerin, yaşamımızı ve ilişkilerimizi şekillendirmede, davranıştan daha önemli olması konusunda uzun uzun kafa yorduk. Ses tonu akıcı, etkili sözlerle dolu konuşması, neden bizi büyülüyordu? Onu tanımaya zaman ayırmadan, biraz bekleyip görmeden neden bağlanıyorduk ya da bağımlı hale geliyorduk? Dahası böyle söz büyüsü yapıp samimi davranmayanlar hakkında yaşanmış deneyimlerini bizi uyarmak için paylaştan dostlarımızın sesini neden duymuyorduk? Keşke bu tutum içinde olan sadece biz olsaydık. Ne yazık ki çevremizde böyle davranan, sonra hayal kırıklığına uğrayan çok insan var. Bu samimi davranmayan insanların etkisinde o kadar kalıyoruz ki bizi uyaranlara da tepki gösteriyoruz. ‘Kendim tanıyıp karar vereceğim. Sen yanıyorsundur. Belki değişmiştir, sana yaptığını bana yapmaz’ savunmaları arasında kendimizi oyalıyor ve kandırıyoruz. Tatlı dilli görünen samimiyetsiz insanların davranışları abartılı gelmiyor ilk etapta. Öylesine doğal ve içten söylüyorlar ki sözleri, inanmak geliveriyor içimizden. Görmeyenler biraz daha dezavantajlı. Yüz ifadeleri, beden duruşları,

sözlerinden daha gerçekçi görünüyor. Biz ses tonu ve sözleri duyduğumuz için mimiklerin anlamını fark edemiyoruz. Bu kadar candan davrananlar, günün birinde tam tersine o kadar umursamaz davranabiliyorlar ki bu duruma akıl sır ermiyor.

Engin Geçtan, ‘İnsan Olmak’ kitabında, toplumumuzun davranışlardan değil de sözlerden daha çok etkilendiğini, bunun yanlış olduğunu anlatır. Çok da haklı. İnsanların söylediklerine değil, yaptıklarına bakmak gerekir. Sözler, sadece anlık düşüncenin dışı vurumudur. Kişinin davranışları onu ele verir. Eyleme dönüşmeyen hiçbir söz değerli değildir. ‘İnsanların sözüne değil, yaptıklarına bak’ sözü boşuna söylenmemiştir. “Seni çok seviyorum” deyip tutarlı davranışlarda bulunmuyorsa, “Sana çok değer veriyorum, benim için çok önemlisin” diyen biri davranışıyla ‘ben sadece kendimi önemserim’ tavrını ön plana çıkarıyorsa, neden sözler bizi ele geçiriyor ve ona esir düşüyoruz?

Uzman Psikolog Çiğdem Bilgen, “Davranışlar daha yüksek sesle konuşur. Sözlere inanmayı seçmek, gerçeklerin canınızı acıtmanızdan korkmanızdandır” diyor. Bu çok düşündürücü bir değerlendirme. Davranışlara önem verebilseydik, gerçekleri anında görecektik ve samimi olmayan insanlarla hemen duygu bağı kuramayacaktık. Duygu bağı, kendimize zaman tanımadan kurduğumuzda, bazı gerçekleri yavaş yavaş görmeye başlıyoruz fakat iş işten geçmiş oluyor. Gerçeklerle yüzleşmekten korkuyoruz. Güzel sözleri zihnimize yeniden yeniden canlandırarak yanıldığımızı sanıp kendimizi defalarca kandırıyoruz.

Amerika’nın önde gelen psikologlarından Jeffrey E. Young, ‘Hayatı Yeniden Keşfetmek’ adlı kitabında, duygusal yoksunluk kavramını geniş bir biçimde anlatıyor. Daha çocukken, bize bakım veren ailemiz tarafından ihmale uğruyoruz. Sevilme ihtiyacımız karşılanmıyor. Yetişkin olduğumuzda da içimizde bir boşluk hissi oluyor. İhtiyaçlarımızın hiçbir zaman karşılanmayacağı, yalnız kalacağımız gibi düşünceler bizi ele geçiriyor. Çocukluğundan beri güzel sözler bir insandan esirgenmişse, yeterince dokunma, konuşma, duygularını anlama gibi pek çok konuda yalnız bırakılmışsa, büyümlü sözlerden daha çok etkilenebiliyor. Sözlerin etkisi altında karşısındakiyle kolayca duygu bağı kurabiliyor. Sağlıksız biçimde duygu bağı kurduğu zaman, onu tanıyabilmek için gözlem yapma özelliği devreye giremiyor. Duygusal yoksunluk ve sözlerin esiri olmak kısır bir döngü içinde sürüp gidiyor.

Kitap okurken, olayın heyecanını bir tarafa bırakırsak, bazı sözlere delicesine inanmış olarak buluyorum kendimi. Sonunda olayın kahramanı benden önce anlıyor bu sözlerin boş olduğunu.

Siz de kendinize yaşadığınız olayları düşünerek bakabilirsiniz ama işin kolayına kaçmadan, kendinizle yüzleşerek. Nasıl bir aileye doğdunuz? İhtiyaç duyduğunuz her an yanınızda mıydı? İhmal edildiniz mi? Hem davranışlarıyla hem de sözleriyle sevgilerini gösterebiliyorlar mıydı? Sizi dinliyorlar mıydı? Hissettiklerinizin sesinin duyulduğuna inanıyor musunuz? Birkaç tatlı söz duyunca, karşınızdakini kolayca affedebiliyor musunuz? İlişkilerinizde sözlerin etkisinde çok

kaldığınız için hayal kırıklığına uğradınız mı? ‘Sana haksızlık ettim. Bizim için çok değerlisin’ sözlerinden sonra aynı kişiler defalarca sizi incitti mi?

Söylenen sözlerin esiri olduğunuzu fark ettiniz. Sorun çözülecek mi? Yanıt maalesef hayır. Bu konuyla ilgili kaynakları okumanız, yakın ilişkide olduğunuz dostlarınızla kendinizle ilgili değerlendirme yapmanız ve eleştirileri kabul edip gözden geçirmeniz, sözün özü; kendinizle ders çalışır gibi ilgilenmeniz gerekir. Çünkü uzun yıllardır bu özellik sizinleydi. Çok inatçıdır, öyle kolay kolay sizi bırakıp gitmeyecektir. Unutmayalım ki sürekli tekrarlanan örüntüleri değiştirmek çok kolay değil. Gözünüzü korkutmak istemem. Bunun yolu zor da olsa var. Başıma gelen yeni olaylarda, ‘Yine sözlerin etkisinde mi kalıyorum? Ne kadar etkilendim? Kendimi nasıl durdurabilirim? Eskisi kadar sözler beni esir alamıyor, bu davranışımı azaltmam iyi bir gelişme’ sorularının yanıtlarını arayıp bulmak ve yol aldığınız gelişmeyle ilgili tespitlerin farkına varmak çok önemli.

Tamamen silemeyeceğimiz bir kişilik özelliğimiz olabilir bu. O zaman bu sorunun bizimle olduğunu, özdenetimle bunun önlemini alabileceğimizi sürekli kendimize hatırlatmalıyız. Yeni bir arkadaş edindiğimizde, onu tanımak için kendimize şans ve zaman verebiliriz. Beklemeyi öğrenmek, hayal kırıklığına uğramaktan çok daha iyidir. Hayal kırıklığının kişinin içinde yarattığı tahribatı ve omzuna bindirdiği taşıyamayacağı ağır yükü anlatmaya hiç gerek yok. Hepimizin yakından tanıdığı yoğun bir duygudur bu.

Haydi bir yerlerden başlayalım öyleyse kendimize dönmeye. Karamsarlığa kapılmadan, inanarak ve umudumuzu kaybetmeden...

21 Aralık 2022

DENEYİMLEDİKLERİM

TAVADA YUMURTALI EKMEK YAPIYOR MUSUNUZ?

YAZAN: Rahime SÖYLEMEZ ÇETİN.

rahimecetin35@hotmail.com

Merhaba sevgili Umudun Kadınları takipçileri;

Mutfaktaki deneyimlerimi sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyorum. Eskiden beri yumurtalı ekmek kızartmasını kahvaltı tabaklarımızda görmekten sevinç duyarız. Daha önceleri çok istesem de tavada yumurtalı ekmekleri yaparken elimi yakarım ya da çeviremem endişesiyle bu kızartma işine cesaret edemezdim. Yumurtalı ekmekleri tavada ilk kızarttığımda gayet başarılıydim. Nasıl yaptığımıza gelince: Yumurtalarımızı güzelce çırpıttıktan sonra tavaya yeteri kadar yağımızı alıyoruz. Ekmek dilimlerinin her iki tarafını yumurtaya bulayarak tavaya yerleştiriyoruz. Ekmekler iki üç dakikada kızaracaktır. Ekmek dilimlerimizi çatal veya maşayla alt üst ediyoruz.

Çevirdiğimiz ekmeği nasıl ayırt ediyoruz?

Çevrilen ekmeğin üzeri sertleşmiştir, bu da kızardı anlamına gelir. Çatalı hafif değdirince bu hemen hissediliyor. Yanındakilerse, henüz yumuşaktır. Ekmek dilimlerinin sırasını da takip ederek onları kolayca çeviriyoruz. Ekmekleri servis tabağına aldıktan sonra üzerine reçel veya bal sürülebilir. Ayrıca, peynir salatasıyla da denenebilir; çok nefis oluyor.

Karnıyarık yaparken:

Damak zevkimize göre patlıcanları fırında közleriz ya da kızartırız. Alacalı bir şekilde soyduktan sonra tuzlu suda beklettiğimiz, daha sonra da kuruladığımız patlıcanların üçünü bolca yağ aldığımız kızartma tenceresine yerleştiriyoruz. Biraz kızardıktan sonra çatal veya maşa ile hafiften döndürüyoruz. Döndürme işlemi tam olarak gerçekleşmezse de bol yağın içinde olduğundan yağ patlıcanların yarısını geçiyor ve böylelikle daha çabuk kızarıyor. Kızaranları havlu kâğıdın üzerine alıyoruz. Daha sonra fırın tepsisine yerleştiriyoruz. Bıçakla dikey olarak kestiğimiz patlıcanların kaşık ile içlerini düzeltiyoruz ve iç harcımızı dolduruyoruz. Hazırladığımız salçalı suyu tepsinin kenarından döküp fırına yerleştiriyoruz.

Ispanak yıkarken:

Ispanakları iyice yıkamadan önce, suda bir saat bekleterek kumunun dibine çökmesini sağlamış oluruz. Böylelikle daha kolay yıkarız. Semizotumuzu da yıkamadan önce kök kısmını yani topraklı olan bölgesini bıçak ile kesip ıslatırsak daha kolay yıkamış oluruz.

Fırınının derecesini nasıl ayarlıyorum?

Yapışabilen etiketi makas ile küçük olacak şekilde kestim. Etiketleri derecelerin altına yapıştırdım, parmağımla dokunarak etiketleri hissediyorum ve fırınımı ayarlıyorum.

Sonraki sayılarda buluşmak üzere; Kolay gelsin.

SANATIN KADIN SESLERİ ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar Hepinize. Sanata ve kadına dair haberlerle sizlerleyiz.

New York reklam panolarında bir ilk: Türk sanatçının eserleri sergileniyor.

Yağlı boya tabloları yapan sanatçı Sanem Altaylı'nın eserleri New York'ta reklam panolarında sergileniyor.

Altaylı'nın New York temalı 9 eseri, binlerce başvurunun içinde öne çıkarak kentteki reklam panolarında yer buldu.

Sanem Altaylı, eserleri New York billboardlarında yerini alan ilk Türk sanatçı oldu.

Başvurular arasından seçilen eserler, New York'un 5 bölgesinde 2 bine yakın reklam panosunda gösteriliyor.

Daha önce kara kalem çizimleri ve farklı eserleri Washington ve Azerbaycan'da sergilenen Altaylı, yaptığı açıklamada, eserlerinin 2018'den bu yana yaşadığı New York'ta reklam panolarında sergilenmesinden büyük mutluluk duyduğunu söyledi.

Altaylı, **"Sürekli billboardlarda birilerinin resimlerini görüp heyecanlanıyordum. Sonunda ilk Türk olarak resimlerimi oralarda görmüş olmak çok gurur verici. 4 yıldır resimlerimi biriktirdim ve başvurularım nihayet kabul edildi ve şu an sergileniyor. Yolda yürüdükçe kendi sanat eserlerimle karşılaşmak böyle bir şehirde, gerçekten çok güzel bir duygu"** dedi.

Eserlerine günlük hayatta herkesin gelip geçerken gördüğü ama çok dikkat etmediği yansımaları, kalabalıkları işlediğini anlatan Altaylı, **"Yansımaların bozduğu şekillerden çok etkileniyorum. Çok renkli bir şehir zaten burası. Her baktığım yerde bir şeyler görüyorum ve bunları insanlarla paylaşmak istiyorum. Gördüğüm şeylerin kalıcı olmasını istedim"** diye konuştu.

Türkan Saylan'ın hayatı anlatıldı: 'Yaptıklarımızda yaşıyor'

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) Kurucu Başkanı Türkan Saylan'ın hayatını anlatan "Ben Türkan Saylan" adlı tiyatro oyununun galası Saylan'ın doğum gününde Maltepe Belediyesi Türkan Saylan Kültür Merkezi'nde yapıldı.

ÇYDD, Kumpanya Yapım ve Levent Üzümcü Tiyatrosu işbirliğinde sahnelenen oyunu Cengiz Toraman kaleme alırken Türkan Saylan karakterini Şenay Gürler canlandırdı. Dernek yöneticileri ve üyelerinin yoğun ilgi gösterdiği oyunda Gürler'e dış ses Mert Fırat, Berna Laçın, Levent Üzümcü, Uğur Dündar, Yetkin Dikinciler ve ÇYDD Genel Başkanı Prof. Dr. Ayşe Yüksel eşlik etti.

Oyun öncesi söz alan Levent Üzümcü, "Bazı durumlarda kimin ve neyin, kimi ve neyi sevmediği aslında bizim kimi ve neyi sevdiğimizin ne kadar doğru olduğunun göstergesidir" derken "Bu ülkenin vatandaşı olmaktan gurur duyacağımız kişiler yetiştiren Türkan Saylan isminden ve yaptıklarından hoşlanmayanların yaratmak istediği Türkiye'den hoşlanmıyorsanız, Türkan Saylan'ın yolundan gidiyorsunuz demektir" dedi.

Üzümcü'den sonra söz alan ÇYDD Genel Başkanı Ayşe Yüksel, "Türkan Saylan kendisini Atatürk'ün kızı olarak görürdü ve 'Ben Atatürk'ün bana sağladığı haklarla bugün Türkan Saylan olabildim, olduğum andan itibaren de borcumu ödemem lazım' diyerek bu düşünceyle çalıştı, emek verdi" ifadelerini kullandı.

Yeşilçam'ın usta oyuncusu Hayal Sirer yaşamını yitirdi.

Yeşilçam oyuncularından 77 yaşındaki **Hayal Sirer**, Antalya'nın Muratpaşa ilçesinde hayatını kaybetti. Bir süredir kalp yetmezliği ile mücadele eden Sirer, gece yarısı Atatürk Devlet Hastanesi'nde doktorların tüm çabasına rağmen yaşamını yitirdi. Oyuncunun ölüm haberini gazeteci yeğeni **Rüya Kürümoğlu** paylaştı.

Yaklaşık 50 yıldır Antalya'da yaşayan Sirer'in bir film çekimi için geldiği kenti çok sevdiği ve ev aldıktan sonra burada yaşamaya karar verdiği öğrenildi.

Sirer; 1971 yılında Kadırgalı Ali, İkisi de Zimba, Çirkin ve Cesur, 1970 yılında Kralların Kaderi, Herkesin Sevgilisi, Kalbimin Efendisi, Kan Kusturacağım, Ölünceye Kadar, Tehlikeli Oyun, Kan Yağmuru, Kralların Öfkesi, Çeko, Garibin Mezarını Taştan Oyun, 1969 yılında Boş Beşik (, Söyleyin Anama Ağlamasın, Gelin Ayşem gibi birçok yapımda rol aldı.

KİTAP TANITIMI:

YAZAN: Arzu Batı TÜMER ÖZEĞE

BONZAI

KİTABIN YAZARI: Alejandro Zambra

İSPANYOLCA'DAN ÇEVİREN: Çiğdem ÖZTÜRK

Şili'de son zamanlarda çıkan en parlak yazarların başında Alejandro Zambra geliyor şüphesiz. Zambra'nın ilk kitabı olan Bonzai, okuyucuyu içtenlikle saran, okuyucuda çok hoş tatlar bırakan bir Novella.(Kısa roman) Çok daha eski zamanlara ait bir yazım türü olmasına rağmen son zamanlarda çok sayıda novellanın yazıldığını ve Türkçeye çevrildiğini görüyoruz. İspanyol Dili ve Edebiyatı mezunu olan Zambra, bu kitapla Şili eleştirmenler ödülünü kazanmış.

2011 yılında Cristian Jimenez tarafından aynı isimle sinemaya da uyarlandı. Zambra, edebiyatçı kimliğinin yanı sıra Santiago'da bir üniversitede ders veren bir hoca, şair ve çeşitli gazetelerde yazmış olan bir gazeteci-yazar aynı zamanda. Türkiye gibi Şili de darbelerden çok çekmiş bir ülke olduğu için Zambra'nın kitaplarını, deneme ve röportajlarını okurken hiç yabancılik çekmiyoruz. Adeta bizden biri gibi...

Anlatımın ve dilin içtenliğinin ve Çiğdem Öztürk'ün başarılı çevirisinin de bunda rolü büyük tabii.

Zambra her ne kadar hayranı olduğu, benim de hayranı olduğum, Roberto Bolaño'ya benzetilmekten rahatsızlık duysa da ortak birçok yanları var. Örneğin o da edebiyat dünyasına Bolaño gibi şiirle adım atmış.

Daha önce de bahsettiğim gibi "Bonzai" çok başarılı bir çeviri, sade ve duru bir anlatıma sahip. Çevirinin başarısı şurada olabilir; bu küçük ama büyük romanın hem sade hem de karmaşık olduğu duygusu veren ve aynı zaman da şiirsel denilebilecek havasını hiç bozmamış. Ben Türkçe

orijinal diliymiş gibi okudum romanı. Yabancı isimler geçmeseydi içinde tamamen öyle hissedebilirdim.

“Yazmak daima bir özeleştirmedir.” diyen Zambra’nın İspanyolcanın en iyi yirmi iki yazarı arasına girmesi haklı bir başarı bence. Yazarın “Eve Dönmenin Yolları, Ağaçların Özel Hayatı ve Okumamak” adlı kitapları da Notos Yayınlarınca yayınlanmış durumda. Benim gibi merak edenler için belirtme gereği duydum.

“Yıllar geçiyordu ve değişmeyen tek insan kitaptaki genç kızdı. Kavabata Yasunari “Acı yontulur ve şekillenir.”

Gonzalo Milan, alıntıları kitabın giriş kısmı için özellikle seçilmiş. Kitabı okuduktan sonra bu sözlere tekrar dönersek daha anlamlı geliyor. Taşlar yerine oturuyor diyeyim. Bonzai’de iki başkahramanımızdan erkek olan Julio gibi Zambra’nın da bir Bonzai’si varmış ve onu yaşatmak için var gücüyle uğraşmış. Kitabın daha ilk cümlesinde kızın öleceğini, oğlanın yaşayacağını öğreniyoruz. Hikâyemiz böyle başlıyor. “Sonunda kız ölür ve oğlan yalnız kalır; gerçi oğlan kızın, Emilia’nın ölümünden birkaç yıl önce yalnız kalmıştı.” Birlikte ders çalışma bahanesiyle bir araya gelen iki âşık gerçekten çalışabilirler mi?

Emilia ve Julio hayatın akışında yolları kesişen iki genç insan. Onlar birlikte edebi eserleri okumaya başlıyorlar. Okuduklarını hayal ederek, okuduklarından aldıkları ilhamla fantezilerini bulurlar, aralarındaki ateşi böyle canlı tutarlar. Ancak bir süre sonra alevler söner, bu da biter bir gün her şey gibi. Geriye anılar kalır. Biz ne kadar yaşatmaya çalışsak da silinip giderler. Tıpkı ne kadar iyi baksan da ölüp gidecek bir Bonzai gibi...

Gelecek sayımızda görüşmek üzere umutla kalın.

17 Aralık 2022

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

ÖYKÜ

MÜKREMİN BABA

YAZAN: Fatma Işık KAYA

fadime.62@hotmail.com

Trafiğin vızır vızır işlediği anayolda seyreden araçlarda yolculuk edenlerden kimilerinin dikkatini çekmeye başlamıştı yolun sağ tarafında daha önce hiç görmedikleri derme çatma örülmüş dört duvar ve hemen yanı başındaki taburede oturan otuzlu yaşlarında, uzun etekli, başörtülü kadın. Bazıları aldırış etmeden gaza basıp yollarına devam ediyor, bazıları da meraklarına yenik düşerek araçlarını durdurup kadınla konuşmaya başlıyorlardı.

-Bu dört duvar neyin nesi? Daha önce hiç görmedik. Sen kimsin?

Kadın kendinden emin, son derece rahat.

“Adım Hacer” diyordu. “Babam rüyasında görmüş. Burada bir yatır var. Mübareğin adı Mükremin Baba.” Sonra parmağıyla birkaç adım ötedeki kuyuyu gösteriyor. “Bu dilek kuyusuna bir lira atar ve dua ederseniz, dualarınız Mükremin Baba aracılığıyla yüce Allah'a kuş misâli uçarak gidiyor ve tez elden kabûl oluyor. Öte âlemde de kuş misâli uçarak geçeceksiniz sırat köprüsünü bu mübarek zatın himâyesinde. Bu öyle mübarek, öyle ulu bir zatmış ki yüce Allah ona uçabilme yetisini ihsan eylemiş. Sağlığında da dilediği anda, yüce yaradanın izniyle uçabiliyormuş. Dilekleriniz kabûl olduğunda gelip burada gücünüze göre hayır için bir şeyler dağıtmanız gerekiyor” diye izahat veriyordu. “Babama rüyasında buyurmuş bunların hepsini mübarek. Yine de acaba doğru mudur diye yanına büyük amcamı alıp, tarifi üzerine burayı kazıp bakmak istemişler. Kabri açar açmaz Suratlarına öyle kuvvetli kanat darbeleri yemişler ki feleklerini şaşırılmışlar. Hemen çarçabuk kapatıp, sevabına bu dört duvarı örüvermişler, emri üzerine de dilek kuyusunu açmışlar.”

Kimileri -Hadi oradan be! Manyak mıdır nedir? Cık cık cık cık diye diye oradan çarçabuk uzaklaşırken, kimileri salya sümük ağlayarak kuyunun başına koşuyor, bir lirayı attıktan sonra ellerini göğse açarak duaya, dilek dilemeye başlıyorlardı. Daha sonra dört duvarın önünde duaya devam ediyorlardı. Duvarlara ellerini, yüzlerini sürenler de oluyordu.

Günler birbirini kovalıyor, Mükremin baba türbesinin ünü gittikçe yayılıyordu. Artık başka şehirlerden de gelmeye başlamışlardı. Özellikle Cuma günleri iğne atsan yere düşmüyordu. Kimileri dilek tutuyor, dilekleri gerçekleşenler de güçleri yettiğince hayır için bir şeyler dağıtıyorlardı. Kurban kesenler bile oluyordu.

Hacer'in keyfi yerindeydi. Dağıtılanlardan en çok o sebepleniyordu. Gelsin tuzlular, gitsin tatlılar. Kurban etleri ve eline tutuşturulan bahşişler cabası. Türbeyi bekliyor diye ona da mübarek gözüyle bakıyorlardı. Hem bu yatırın varlığını babası rüyasında görmemiş miydi? Mübarek adamın mübarek kızıydı o.

Yalnızca hafta sonları kapalıydı türbe. Cuma günleri öyle kalabalık ve gürültülü bir ortam oluyordu ki Mükremin Baba'nın da biraz dinlenmeye ihtiyacı vardı değil mi ya? Hem kolay mıydı binlerce müminin dileğini yüce yaradana götür, yalvar, yakar, sonra yeryüzüne dön. Adamcağız yoruluyordu doğal olarak. Özellikle kanatları. Hem Hacer de dinlenmeliydi. Dini bütün, çalışkan, eli öpülesi bir kadındı o. Hakkıydı iki günlük tatil.

O curcunalı cuma günlerinden birinde sabahın erken saatinde türbenin önünde siyah, lüks bir otomobil durdu. Şoförün açtığı arka kapıdan yaşlıca bir adam indi. Kırçillı sakallı, sarıklı, cübbeli

adam elindeki tespihi şıkırdata şıkırdata ardında kılık kıyafeti kendisine benzeyen şoförüyle türbeye doğru yürüdü. Hacer ayağa kalktı, saygıyla adamın elini öptü.

İkili dört duvarın önünde ve dilek kuyusunun başında dualarını ettiler, kuyuya kendilerine yakışır miktarda para atmayı da ihmâl etmediler. Sonra yaşlı adam Hacer'e de yüklü bir bahşış verdi. Bu türbe böylesi mübarek bir zata yakışmaz. Buraya O'na yakışır bir türbe yaptıracağım dedi. Ayrılmadan önce şoförün otomobilin bagajından çıkardığı bisküvi, kek, gofret vs. dolu kolileri hayır olarak ziyaretçilere dağıtması için Hacer'e teslim etti, otomobiline binip gitti.

Pazartesi günü hummalı bir çalışma başladı. Adam sözünde durmuş, ustaları göndermişti. Birkaç aylık inşaat sürecinde türbe ziyarete kapatıldı. Kubbesi, parmaklıklı pencereleriyle küçük ama gösterişli bir bina ortaya çıkmıştı sürecin bitiminde. Yerlerdeki yeşil halılar, kabrin üzerine konulmuş sandukanın sarıldığı sarı sırma işlemeli yeşil, pahalı kadife örtü, iki yanına konan gümüş şamdanlar, duvarlar ve tavandaki dinî motifler içeren süslemeler, tavandan sarkan kocaman, gösterişli avizeyle türbe müminlerin sevap kazanmasına, cennete Mükremin Baba'nın kanatları sâyesinde uçarak girmelerine yardımcı olmak üzere hazırды.

Dilek kuyusu da unutulmamış, etrafı mermerle çevrilmiş, üzerine gölgelik bile konulmuştu.

Yenilenen türbeye ilgi arttıkça artıyor, cenneti garantilemek, hastalığına şifa, dertlerine deva aramak, koca bulmak, çocuk sahibi olmak isteyenler, üniversite sınavına girecek öğrenciler ve aileleriyle dolup taşıyor, dilek kuyusu da atılan birer liralarla dolup dolup boşalıyordu. Yurtdışında yaşayan gurbetçiler de keşfetmişti türbeyi. Böylece döviz de giriyordu bu sâyede ülkemize. Burası da ülkemizin bir parçasıydı ne de olsa.

Aradan on yıl geçti. Artık trafik akışı hayli güçleşen yolun genişletilmesi gerekiyordu. Dolayısıyla türbe de kaldırılmalıydı. Mübarek zat başka bir yere nakledilecekti. Bu işin türbenin ziyarete kapalı olduğu hafta sonunda yapılmasına karar verildi. Sonunda yıkım gerçekleştirildi. Sıra kabrin açılmasına gelmişti. Kimse buna cesaret edemiyor, herkes Mükremin Baba'nın gazabından korkuyordu. Suratlarına en okkalısından kanat darbeleri yemek de vardı işin ucunda. Sonunda korka korka, dualar eşliğinde kabri açtılar ve hayretten donakaldılar. Koca kabirden çıka çıka minicik bir kuş iskeleti çıkmıştı.

Hacer'e ne mi oldu? Türbenin yer değiştireceğini öğrenince ölesiye direndi, ağladı, ayıldı, bayıldı. Yetkililer çok daha güzel bir türbe yapılacağını, isterse orada da görevini sürdürebileceğini söylediler. Ama o günden sonra O'nu bir daha gören olmadı.

“Minik muhabbet kuşum Mükremin'im, seni çoook özliyorum çoook!”

19-Haziran-2022-Pazar

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŖiiR

HAYATA YOĐUŖTUK

YAZAN: Ezgi Ceren KAYIRICI
ezgiceren.k@gmail.com

KİMDİ GİDEN, KİMDİ KALAN?
YAZAN: Murathan MUNGAN

HAYATA YOĐUŖTUK

Ne yazı buluyor kendini seste
Ne ses yazıda
Bir kapkaç oyunu tutuyor bizi bir arada
-Sen ve Ben-
Biz'in ötesinde buluşan
Onlar'ı içine alan

Gelmiş ve gitmiş sözlerin
Arasında yüzen akışta/akıntıda
buğusunda ve buhurunda
Açık bırakılmış yaraların merhemi
akıyor gözyaşıyla
Macun kıvamı alıyor
ağzımda, o ağızda.

Tekrar aranır mıydı o kayıkta
Bize geri gelmiş

bir şans daha, bir şans daha hepimize

Hadi nefesler

İçeri ve nefesler dışarı

Yeryüzü üstüne

Durdurulmaz bir saĖnak

Dalgalandırıyor akıntıyı

Minik dalgalar tatlı dalgalar

İçine düşeni kayalara çarpar

İşte al sana hayat

İşte al sana bedeli

Geri dönüş biletinin

Hatırlar mısın,

Toplardık üstümüze bir

yolculuğun kendisini,

Bulutlar sırtına alırdı ve biz rüzgârın

Sesinde yankılanırdık

Her yerden hiç yere

Hangi yerçekimiydi de yoğurdu bizi

Düştük

oluşun olmaz hallerine doğduk

Ve hatırlar mısın, biz
Asla ayrılmazdık ne Gökten
ne de Güneşten, Yıldızlar bizi
Defalarca sallardı.

Bir salıncaktı izlemek.
Bir sallanmaktı bilmek.

Bir merdiven yapıyorum şimdi
belki bana, belki sana
Belki tekrar birlikte, ayrışmadan.

Kemiklerden bir merdiven
Sesimden düşmeyen manadan örülmüş
gözün doldurmadığı
Soluğun dokunmadığı

Kemikler, kemikler
Senden benden öteye gider hikâyeleri

Kemik üstüne kemik topladım,
Bir merdiven yapmaktayım
Ardına yükselen bulutların
Giysilerimi bırakırken beride

Bir kabuk çürüyor toprakta böylece

O süreçte/geçişte

Bir daha görür müydün beni hiç?

Ve ben sana bakabilir miydim

Utanmaksızın

yoğuştuğumuzdan

Çok zaman geçti

Ve ben ve sen

Sanki sen masum kalmışçasına,

Sen hep masum kalasın diyecesine,

Almışmışım tüm günahları da

Kara maddeymişimcesine

Bir gölgede gölgeden ben beklerken

Güneş yakar mı beni bilmezken

Sen gelir miydin hiç

Görür müydün gölgeden beni

Der miydin hepsi geçti?

KİMDİ GİDEN, KİMDİ KALAN?

Kimdi giden, kimdi kalan?

Peki, giden mi suçludur her zaman?

Ne zaman başlar ayrılıklar?

Dostluklar biter ne zaman?

Her geçen gün, bir parça daha

Aldı götürdü bizden

Aynı kalmıyordu hiçbir şey

Değişiyordu her şey kendiliğinden

Ve artık çözülmüştü ellerimiz

Artık bölünmüştü yüreğimiz

Birimiz söylemeliydi bunu

Ötekini incitmeden

Kimdi giden, kimdi kalan?

Aslında kalandır terk eden

Giden de bu yüzden

Gitmiştir zaten.

UMUT ŞARKILARI
KALKSIN UYUYANLAR

Sıla Mahsa Amani'ye ithaf etmiştir.

<https://www.youtube.com/watch?v=MyLs9FXObf0>

Söz: Sıla Gençoğlu

Besteciler: Sıla Gençoğlu / Kerem Türkaydın

İlk iş kalktım, sigara yaktım

Belki tütündedir çaresi
Ne kadar ayrılık şarkısı varsa dinledim
Anladım, herkesin aynı yerde yaresi
Kim bilir bugün bi' şeyler değişir
Zamansız şarkılar döner evine
Alacakaranlık bastı mı dellendir
Kalpse kalp, yürekse yürek
Ayrılığımız zor, bi' o kadar sahici
Bana kalsa yansın ışıklar, kalksın uyuyanlar
Dibe vura vura yaşayalım gidişini
Dibe vura vura yaşayalım gidişini
Ayrılığımız zor, bi' o kadar sahici
Bana kalsa yansın ışıklar, kalksın uyuyanlar
Dibe vura vura yaşayalım gidişini
Dibe vura vura yaşayalım gidişini
Bilirsin, acı umut etmeye zorlar
Yokuş yukarı koşanlar iyi bilir
Benimle sar acıyan yerlerini
Desen bi' türlü, demezsin gün gelir
Kim bilir bugün bi' şeyler değişir
Zamansız şarkılar döner evine
Alacakaranlık bastı mı dellendir
Kalpse kalp, yürekse yürek
Ayrılığımız zor, bi' o kadar sahici
Bana kalsa yansın ışıklar, kalksın uyuyanlar
Dibe vura vura yaşayalım gidişini
Dibe vura vura yaşayalım gidişini
Ayrılığımız zor, bi' o kadar sahici
Bana kalsa yansın ışıklar, kalksın uyuyanlar
Dibe vura vura yaşayalım gidişini
Dibe vura vura yaşayalım gidişini
Dibe vura vura yaşayalım gidişini
Dibe vura vura yaşayalım gidişini